

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní
Ústav správních a sociálních věd

**Specifický typ výkonu trestu, ekonomické
a sociální aspekty a hodnocení veřejností**

Veronika Majerová

Bakalářská práce

2020

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní
Akademický rok: 2019/2020

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE (projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Veronika Majerová**
Osobní číslo: **E16308**
Studijní program: **B6202 Hospodářská politika a správa**
Studijní obor: **Veřejná ekonomika a správa: Ekonomika pro kriminalisty a celníky**
Téma práce: **Specifický typ výkonu trestu, ekonomické a sociální aspekty a hodnocení veřejnosti**
Zadávající katedra: **Ústav správních a sociálních věd**

Zásady pro vypracování

Cílem práce je v teoretické části popsat ekonomické a sociální determinanty specifického výkonu trestu (matky s dětmi) a v praktické části jeho reflexi ze strany veřejnosti prostřednictvím dotazníkového výzkumu.

Osnova:

- Výkon trestu.
- Právní hlediska.
- Ekonomická hlediska.
- Sociální aspekty.
- Specifický typ výkonu trestu.
- Dotazníkové šetření, zpracování výsledků dotazníkového šetření.
- Vyhodnocení a interpretace výsledků šetření.

Rozsah pracovní zprávy: **cca 35 stran**
Rozsah grafických prací: **-**
Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

ČERNÍKOVÁ, V. Sociální ochrana: terciální prevence, její možnosti a limity. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. ISBN 978-80-7380-138-0.
JELÍNEK, J. Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část. 4. vyd. Praha: Leges, 2014. ISBN 978-80-7502-044-4.
PEKOVÁ, J., J., PILNÝ, JETMAR, M. Veřejný sektor – řízení a financování. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012. ISBN 978-80-7357-936-4.
RASZKOVÁ, T., S., HOFERKOVÁ Kapitoly z penologie I. Hradec Králové: Gaudeamus, 2013. ISBN 978-80-7435-264-5.
Vězeňská služba České republiky, Výroční zpráva za rok 2017

Vedoucí bakalářské práce: **PhDr. Josef Duplinský, CSc.**
Ústav správních a sociálních věd

Datum zadání bakalářské práce: **2. září 2019**
Termín odevzdání bakalářské práce: **30. dubna 2020**

L.S.

---

doc. Ing. Romana Provažníková, Ph.D.
děkanka

---

doc. Ing. Jolana Volejníková, Ph.D.
vedoucí ústavu

V Pardubicích dne 2. září 2019

Prohlášení

Tuto práci jsem vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byl jsem seznámen s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Beru na vědomí, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, a směrnicí Univerzity Pardubice č. 7/2019 Pravidla pro odevzdávání, zveřejňování a formální úpravu závěrečných prací, ve znění pozdějších dodatků, bude práce zveřejněna prostřednictvím Digitální knihovny Univerzity Pardubice.

V Pardubicích dne 27.5.2020

Veronika Majerová

Poděkování

Tímto bych ráda poděkovala vedoucímu práce PhDr. Josefu Duplinskému, CSc. za jeho odbornou pomoc a cenné rady, které mi pomohly při zpracování bakalářské práce. Zároveň bych ráda poděkovala své rodině, která mě při studiu plně podporovala.

Anotace

Bakalářská práce se zabývá specifickým výkonem trestu odsouzených matek. Jsou zde popsány právní hlediska, a také ekonomické a sociální determinanty specifického výkonu trestu. V praktické části je proveden dotazníkový výzkum, pomocí něhož je zjišťována reflexe ze strany veřejnosti na výkon trestu odsouzených matek s nezletilými dětmi.

Klíčová slova

Vězeňství, vězeňská služba, výkon trestu odnětí svobody, specializované oddělení, odsouzené matky

Title

Specific type of sentence, economic and social aspects and public evaluation

Annotation

The bachelor thesis deals with the specific execution of the sentence of convicted mothers. It describes the legal aspects, economic and social determinants of the specific execution of a sentence. In the practical part, a questionnaire research is conducted, which is used to determine the reflection by the public on the execution of the sentence of convicted mothers with minor children.

Keywords

Prison, prison service, serving a custodial sentence, specialized department, convicted mother

Seznam ilustrací

Obrázek 1: Souhrnný rozpočet Vězeňské služby České republiky.....	17
Obrázek 2: Skutečné čerpání prostředků na platy příslušníků a zaměstnanců podle nákladového účtu v roce 2017.....	19
Obrázek 3 Vývoj fyzického počtu personálu v letech 2004 až 2017 (stavy k 31. 12.)...19	
Obrázek 4: Počet vězňených osob v letech 2007 až 2017 (k 31. 12.).....	21
Obrázek 5: Počet vězňených osob v letech 2007 až 2017 k 31.12.....	21
Obrázek 6: Celkové stavy vězňených osob v organizačních jednotkách Vězeňské služby ČR k 31.12.2017.....	23
Obrázek 7: Procentuální členění odsouzených dle nařízeného typu věznice.....	24
Obrázek 8: Ubytovací kapacita Věznice Světlá nad Sázavou a stav v roce 2017.....	26
Obrázek 9: Grafické znázornění informovanosti veřejnosti o existenci specializovaného oddělení pro matky s dětmi.....	31
Obrázek 10: Grafické znázornění názoru veřejnosti na možnost mít při výkonu trestu dítě na oddělení.....	34
Obrázek 11: Grafické znázornění názorů veřejnosti na výkon trestu společně s dítětem.....	35
Obrázek 12: Grafické znázornění hodnocení obtížnosti trestu odsouzených matek.....	36
Obrázek 13: Grafické znázornění názorů veřejnosti na finanční příspěvky odsouzeným matkám s dětmi na specializovaném oddělení.....	37
Obrázek 14: Grafické znázornění zastoupení respondentů podle pohlaví.....	38
Obrázek 15: Grafické znázornění zastoupení respondentů podle věku.....	39

Seznam tabulek

Tabulka 1: Informovanost veřejnosti o existenci specializovaného oddělení pro matky s dětmi.....	31
Tabulka 2: Informační zdroj veřejnosti o specializovaném oddělení pro matky s dětmi.....	32
Tabulka 3: Názor veřejnosti na možnost vykonávat trest společně se svým dítětem.....	34
Tabulka 4: Názor veřejnosti na výkon trestu na specializovaném oddělení společně s dítětem.....	35
Tabulka 5: Hodnocení obtížnosti trestu odsouzených matek.....	36
Tabulka 6: Názory veřejnosti na finanční příspěvky odsouzeným matkám s dětmi na specializovaném oddělení.....	37
Tabulka 7: Zastoupení respondentů podle pohlaví.....	38
Tabulka 8: Zastoupení respondentů podle věku.....	39

Seznam zkratk

č.	číslo
ČR	Česká republika
např.	Například
OSPOD	Orgán sociálně-právní ochrany dětí
Sb.	Sbírka
tj.	to je/jsou
tzn.	to znamená
ÚpVZD	Ústav pro výkon zabezpečovací detence
VS	Vězeňská služba
VSČR	Vězeňská služba České republiky

Obsah

Úvod.....	12
1 Výkon trestu.....	14
1.1 Vězeňská služba	14
1.2 Věznice.....	14
1.3 Zdravotní služby.....	14
2 Právní hlediska.....	16
2.1 Personál Vězeňské služby	16
2.2 Osoby odsouzené k výkonu	16
2.2.1 Výkon vazby	16
2.2.2 Výkon trestu odnětí svobody	16
2.2.3 Řád výkonu trestu odnětí svobody.....	16
2.3 Výkon trestu matek nezletilých dětí.....	17
2.3.1 Řád výkonu trestu matek	17
2.4 Vnitřní řády věznic.....	17
2.4.1 Vnitřní řád Světlá nad Sázavou	18
3 Ekonomická hlediska.....	19
3.1 Financování Vězeňské služby ČR.....	19
3.1.1 Příjmy.....	19
3.1.2 Výdaje	20
3.1.3 Personál věznic	21
3.1.4 Sociální dávky.....	22
4 Sociální aspekty	23
4.1 Vývoj stavu vězněných osob.....	23
4.1.1 Recidiva	24
4.2 Využitelnost věznic	25
4.3 Vnitřní diferenciacce věznic od roku 2017	26
4.3.1 Stavys odsouzených podle členění od roku 2017.....	26
5 Specifický typ výkonu trestu	27
5.1 Věznice Světlá nad Sázavou	27
5.1.1 Organizace Věznice Světlá nad Sázavou.....	27
5.1.2 Historie věznice	27
5.1.3 Aktivity ve věznicích.....	27
5.1.4 Ubytovací kapacita Věznice Světlá nad Sázavou a stav v roce 2017	28

5.1.5	Stavy odsouzených ve věznici Světlá nad Sázavou podle vnitřní diferenciacie 2017	28
5.2	Specializovaný oddíl pro výkon trestu odnětí svobody matek nezletilých dětí	29
5.2.1	Kapacita oddělení	29
5.2.2	Věk dítěte	29
5.2.3	Kritéria pro zažádání	29
5.2.4	Financování	30
5.2.5	Režim oddělení	30
5.2.6	Vybavení oddělení	30
5.2.7	Možnosti odsouzených matek	31
5.2.8	Specializovaní pracovníci	31
6	Dotazníkové šetření a interpretace	32
6.1	Použitá metoda	32
6.2	Vyhodnocení dotazníku	33
6.2.1	Informovanost veřejnosti o existenci specializovaného oddělení pro matky s dětmi	33
6.2.2	Informační zdroj veřejnosti o specializovaném oddělení pro matky s dětmi	34
6.2.3	Názor veřejnosti na vhodný věk dítěte pro pobyt ve věznici	35
6.2.4	Názor veřejnosti na možnost vykonávat trest společně se svým dítětem	36
6.2.5	Názory veřejnosti na výkon trestu na specializovaném oddělení společně s dítětem	37
6.2.6	Názor veřejnosti na kvalitu trestu ve specializovaném oddělení	38
6.2.7	Názory veřejnosti na finanční příspěvky odsouzeným matkám s dětmi na specializovaném oddělení	39
6.2.8	Zastoupení respondentů podle pohlaví	40
6.2.9	Zastoupení respondentů podle věku	41
6.3	Diskuze výsledků dotazníkového šetření	42
	Závěr	43
	Použitá literatura	44
	Seznam příloh	46

Úvod

Tato bakalářská práce se zabývá tématem matek, které jsou odsouzeny k výkonu trestu odnětí svobody, kdy se matkám za určitých podmínek naskytuje možnost pečovat o své dítě na specializovaném oddělení ve Věznici Světlá nad Sázavou. Poslední dobou je téma dětí ve věznicích velice medializované, a často je kladená otázka, zda-li je možnost umístění dítěte za mříže správná. Cílem této bakalářské práce je zprvu popsat ekonomické a sociální determinanty specifického výkonu trestu a také vyhodnotit současnou reflexi společnosti na v poslední době velice diskutované téma – odsouzené matky k výkonu trestu odnětí svobody společně s jejím dítětem ve věznici, prostřednictvím dotazníkového výzkumu.

Tato bakalářská práce je složena z šesti kapitol. V první kapitole je z teoretického pohledu rozebráno téma vězeňství a jeho zajišťování prostřednictvím Vězeňské služby České republiky, její poslání, činnosti a teoretické poznatky. Jsou zde také vypsány věznice, které existují na území České republiky a zajištění zdravotních služeb v těchto zařízeních i s ohledem na zdravotní péči pro děti odsouzených matek, které jsou s nimi ve věznici.

V druhé kapitole, která je zaměřena na právní hlediska, jsou rozebírány zákony a jiné právní předpisy týkající se tématu odsouzených matek. Přes Trestní zákoník, zákony týkající se personálu věznice, osob vykonávající vazbu až po osoby vykonávající trest odnětí svobody, i jejich řád. Po obecnějším shrnutí následují specifické výtažky ze zákonů pro výkon trestu matek nezletilých dětí, jejich řád a přímo i konkrétní Vnitřnímu řádu věznice Světlá nad Sázavou, kde se nachází specializované oddělení pro odsouzené matky s dětmi.

V třetí kapitole patří ekonomickým hlediskům práce. Tato kapitola popisuje financování Vězeňské služby ČR, příjmy a výdaje spojené s vězeňstvím i výdaj na jednoho vězně, zpracované tabulky jsou zde pro lepší přehlednost situace. Dále kapitola pokračuje rozebráním personálu věznic.

Čtvrtá kapitola obsahuje sociální aspekty práce jako vývoj stavu vězňených osob v období od roku 2006 do 2017 s komentářem týkající se vážného problému recidivy. Ve stejném období je zde obecně rozebrána i využitelnost věznic a změna vnitřní diferenciaci věznic od roku 2017 a stavy odsouzených podle tohoto nového členění.

Specifický typ výkonu trestu se nalézá v kapitole páté, kde je charakterizována Věznice Světlá nad Sázavou. Ze začátku o jejím vzniku, organizaci nebo aktivitách, které jsou v této věznici povoleny a umožňovány, ale také reálný stav odsouzených v roce 2017 oproti možné ubytovací kapacitě tohoto zařízení v roce 2017 a srovnání s předchozím rokem. Rozebrány jsou zde i stavy odsouzených podle již zmíněné nové vnitřní diferenciaci.

Navazuje specializovaný oddíl pro výkon trestu odnětí svobody matek nezletilých dětí, který je detailně charakterizován. Popsána je zde možná kapacita tohoto specializovaného oddělení, věk dítěte, který je daný pro možný nástup do věznice společně s odsouzenou matkou, dále další kritéria pro zažádání odsouzené matky k možnosti vzít si dítě do věznice, jejich kontrola či další potřebné posudky dítěte. Svoji podkapitolu má i financování ohledně dítěte ve věznici. Běžný celodenní režim specializovaného oddělení je popsán v časovém rozvrhu, kde jsou vysvětleny i povinnosti odsouzené matky, když se rozhodnou své dítě vystavit pobytu ve věznici. Podrobně se v práci dočtete o vybavení oddělení, jeho provozu a možných aktivitách pro děti i jejich matky nebo lehce volnějších opatřeních, možnostech pro odsouzené matky. V závěru kapitoly jsou zmíněni specializovaní pracovníci, kteří jsou nějak nápomocni k realizaci specializovaného oddělení pro odsouzené matky s nezletilými dětmi.

V poslední kapitole v praktické části je zpracováno dotazníkové šetření, které je zaměřeno na pohled veřejnosti na dané téma, jejich názory či znalosti. Na závěr práce jsou vyhodnoceny data získaná pomocí použité metody dotazníku a zjištěné výsledky. V závěru práce je diskuze ohledně stávajících zákonů a výsledků názoru veřejnosti.

1 Výkon trestu

Vězeňství je esenciální součástí trestní politiky státu. Česká republika jako demokratický právní stát vychází ze svých mezinárodních závazků, z respektu k lidským právům a svobodám a ze svého úkolu ochránit společnost před pachateli porušování právních předpisů. Účelem trestu nepodmíněného odnětí svobody má být nejenom izolace odsouzených, ale především intenzivní úsilí o napravení pachatele trestného činu a jeho budoucí reintegraci do společnosti lidí jednajících v souladu se zákony (Koncepte vězeňství do roku 2025, 2015, str. 3).

1.1 Vězeňská služba

V České republice je zřízena Vězeňská služba České republiky podle § 1 zákona č. 555/1992 Sb., o Vězeňské službě a justiční strážní České republiky, která zajišťuje výkon trestu odnětí svobody, výkon vazby a výkon zabezpečovací detence. Vězeňskou službu („VS“) neboli ozbrojený bezpečnostní sbor, účetní jednotku působící na území České republiky, správní úřad, řídí generální ředitel Vězeňské služby. Ten je jmenován ministrem spravedlnosti, který ho může také odvolat. Za činnost Vězeňské služby odpovídá generální ředitel ministru spravedlnosti (Černíková, 2008).

Jejím posláním je nejen zajišťovat výkon trestu odnětí svobody, výkon vazby, ale také udržovat bezpečnost, pořádek v soudních budovách, předvádět, střežit a eskortovat vězněné osoby. V oboru penologie provádí výzkumy, jejichž výsledky jsou často používány v praxi. Jelikož je VS součástí trestní justice, drží se právního řádu České republiky, Listiny základních práv a svobod a Doporučení Rady Evropy (Černíková, 2008; Odbor správní Generálního ředitelství VSČR, 2017).

Vězeňská služba se skládá z Generálního ředitelství VS, vazebních věznic, věznic, kde každá věznice má svého ředitele, ústavů pro výkon zabezpečovací detence, Středního odborného učiliště, Akademie Vězeňské služby (Černíková, 2008).

1.2 Věznice

V České republice se celkově nachází 35 věznic, z nichž deset věznic je vazebních: Vazební věznice České Budějovice, Hradec Králové, Liberec, Litoměřice, Olomouc, Ostrava, Praha Pankrác, Praha Ruzyně, Teplice a Vazební věznice a ústav pro výkon zabezpečovací detence Brno. Od října 2017 se věznice (Bělušice, Břeclav, Heřmanice, Horní Slavkov, Jiřice, Karviná, Kuřim, Kynšperk nad Ohří, Mírov, Nové Sedlo, Odolov, Oráčov, Ostrov, Pardubice, Plzeň, Příbram, Rapotice, Rýnovice, Stráž pod Ralskem, Světlá nad Sázavou, Valdice, Vinařice, Všehrady, Znojmo a Věznice a ÚpVZD Opava) dělí na dva typy: se zvýšenou ostrahou a s ostrahou, kde je vytvořen ještě systém tří oddělení s nízkým, středním a vysokým stupněm zabezpečení. Tento stupeň zabezpečení se určuje podle vyhodnocení míry vnitřních a vnějších rizik. Vnitřní riziko poukazuje na povahu trestné činnosti, jak probíhal výkon minulého trestu odsouzené osoby nebo jestli hrozí možnost útěku. Vnější riziko zase na nebezpečnost odsouzeného pro společnost, délku a formu zavinění trestu. Ve věznicích se uplatňují více typů oddělení, nesmí tím být však ohrožen účel trestu (VSČR, 2019).

1.3 Zdravotní služby

Ze zákona je VS ČR povinna poskytnout ve výkonu vazby, trestu odnětí svobody, zabezpečovací detence, ale také zaměstnancům a příslušníkům vězeňské služby, zdravotní služby. Platné oprávnění jí udělilo ministerstvo spravedlnosti v roce 2013. Služby, které jsou nad rozsah, provádějí mimovězeňští poskytovatelé zdravotních služeb (VSČR, 2019).

V každé věznici se nachází zdravotnické středisko, které zajišťuje ambulantní zdravotnickou péči a praktického lékaře. Ve většině věznic je i stomatologická péče, která je zajišťována zubním lékařem. Ve Vazební věznici Praha Pankrác a Vazební věznici a ústavu pro výkon zabezpečovací detence Brno se nalézá také lůžková péče, v ženských věznicích pak navíc také gynekologická. Zdravotnická střediska a nemocnice navštěvují převážně odsouzení ve výkonu trestu odnětí svobody, osoby ve výkonu zabezpečovací detence a výkonu vazby, z řad zaměstnanců je návštěvnost relativně nízká. Zdravotnická střediska a nemocnice se v souladu se svým posláním soustředí především na poskytování zdravotních služeb léčebně-preventivního charakteru. (VSČR, 2019) Pokud odsouzená matka pečuje o své dítě ve věznici, dítěti zajišťuje zdravotní péči Vězeňská služba na základě smlouvy s poskytovatelem oprávněným k poskytování zdravotních služeb v oboru praktické lékařství pro děti a dorost nebo v oboru dětské lékařství (Vyhláška 345/1999 Sb., paragraf 91).

2 Právní hlediska

Dne 8. ledna 2009 byl vydán Trestní zákoník (Zákon č. 40/2009 Sb.), který popisuje například působnost trestních zákonů, trestní odpovědnost, její zánik, okolnosti vylučující protiprávnost činu, trestní sankce nebo podrobnější rozebrání trestných činů.

Zákon č. 141/1941 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, upravuje postupování orgánů, jež jsou činné v trestním řízení. Za nejdůležitější klade, aby byli pachatelé spravedlivě potrestáni, a aby byly trestné činy řádně zjištěny v mezích zákona.

Používané zákony v rámci tématu jsou jistě i Zákon č. 104/2013 Sb. o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních, ve kterém se nalézají postupy justičních a dalších orgánů a postavení činitelů z této oblasti, upravuje také určité předpisy EU. Dále Zákon o soudnictví ve věcech mládeže č. 218/2003 Sb., který vykládá o odpovědnosti mládeže, jejich soudnictví a v neposlední řadě také o modifikace určitých zákonů, v Zákonu o odpovědnosti za přestupky č. 250/2016 Sb., se nachází zase zásady, podmínky, druhy, postupy a další charakteristiky přestupků, správních trestů.

2.1 Personál Vězeňské služby

Personál Vězeňské služby se skládá buď z příslušníků, kteří jsou ve služebním poměru podle Zákona č. 361/2013 Sb., nebo ze zaměstnanců, kteří jsou v pracovněprávním vztahu a řídí se tudíž podle zákoníku práce, tj. Zákon č. 262/2006 Sb.

2.2 Osoby odsouzené k výkonu

2.2.1 Výkon vazby

Přejde-li se k samotnému výkonu nejprve tedy vazby, ten je upraven v Zákoně č. 293/1993 Sb., kde jsou vymezeny práva a povinnosti osob, které jsou právě ve vazbě a samozřejmě i pozice příslušníků a zaměstnanců Vězeňské služby a dalších osob při obstarávání výkonu vazby. Ve Vyhlášce č. 109/1994 Sb., kterou se vydává řád výkonu vazby, ve znění pozdějších předpisů, nalezneme ještě úpravu ohledně působnosti a úkolů zaměstnanců Vězeňské služby.

2.2.2 Výkon trestu odnětí svobody

Výkon trestu odnětí svobody najdeme upravený v Zákoně č. 169/1999 Sb. Popsány jsou zde i změny některých blízkých zákonů a výkon trestu ve zvláštních odděleních vazebních věznic. Podle tohoto zákona je účelem výkonu trestu omezovat nebezpečí možné recidivy kriminálního jednání a chovali se po vystoupení z věznic nezávisle a v mezích zákona. Veřejnost je také díky věznicím ochraňována před odsouzenými osobami, které by svoje činy mohly opakovat.

2.2.3 Řád výkonu trestu odnětí svobody

Podle Vyhlášky č. 345/1999 Sb. je určen Řád výkonu trestu odnětí svobody, ve znění pozdějších předpisů. Tam se nachází úprava působnosti a úkolů zaměstnanců Vězeňské služby. V hlavě čtvrté, výkon trestu u odsouzených žen, se vyhláška zabývá odsouzenými, které potřebují zvláštní přístupy. V Paragrafu 89 je přímo vyjádřeno, že vnitřní řád, obsah a formy zacházení s odsouzenými řádně zohledňují potřeby těhotných žen, kojících matek nebo žen, které jsou krátký čas po porodu. V ubytovacích zařízeních odsouzených žen je místo pro praní osobního prádla, pro každodenní koupání či drobné opravy osobních věcí. Vlastní oděv a obuv se v oddělení s nízkým a středním stupněm zabezpečení může nosit mimo pracovní

dobu podle svého uvážení. Ve věznici pro mladistvé při návštěvách, bohoslužbách, akcích mimo věznici a ve věznici se zvýšenou ostrahou pouze v době návštěv.

2.3 Výkon trestu matek nezletilých dětí

V Zákoně č. 169/1999 Sb. v paragrafu 67, který je začleněn do hlavy IV, tj. Odlišnosti výkonu trestu u některých skupin odsouzených, se popisuje výkon trestu u matek nezletilých dětí. Tento paragraf říká, pokud odsouzená žena splní určité podmínky a věznice má řádné svolení, může žena podat žádost o umístění dítěte spolu s ní do věznice. Dítě však nesmělo být svěřeno do péče jiné osobě. Starat se o dítě může ve věznici zpravidla do třech let dítěte, před nastoupením si však ředitel věznice nechá vyhotovit posudek od psychologa, doktora a OSPODu, jestli je tento postup ve prospěch dítěte. Pokud by odsouzená při žádosti neuspěla, může do tří dnů předložit stížnost, kterou posuzuje generální ředitel Vězeňské služby nebo jiný zaměstnanec Vězeňské služby, který k tomu má zmocnění. Stížnost disponuje odkladným účinkem. Avšak jestli žena nedostane kladnou odpověď, nemůže znovu žádat dříve než po třech měsících od rozhodnutí.

Pokud žádosti odsouzené vzít si dítě s sebou do věznice bude vyhověno, celodenním programem matky je neustálá péče o dítě, nicméně orgán sociálněprávní ochrany dětí má právo nadále vývoj dítěte hlídat. Jakmile by nastaly situace, které by nevyhovovaly zdraví dítěte, může ředitel rozhodnout, že zruší povolení, a to mít ve výkonu trestu u sebe své dítě a starat se o ně, avšak musí to oznámit okresnímu soudu a OSPODu, který je v obvodu dané věznice. Proti tomuto zrušení může odsouzená podat opět stížnost, která má odkladný účinek. Stížnost řeší stále generální ředitel Vězeňské služby nebo jiný pověřený zaměstnanec Vězeňské služby.

Bude-li dítě v péči jiné osoby, může být matce podle paragrafu 68 (Přerušeni výkonu trestu u odsouzených žen) přerušeni výkon trestu až o 10 dnů v roce, pokud žena před nástupem do věznice o své dítě řádně pečovala. Když tuto skutečnost OSPOD doporučí, odsouzená může těchto 10 dní využít k návštěvě svého dítěte.

2.3.1 Řád výkonu trestu matek

U odsouzených matek, které mají své dítě ve věznici je dáno, že podle paragrafu 91, Výkon trestu u matek nezletilých dětí, mohou nosit vlastní oděv a obuv podle svého uvážení. Dále podle paragrafu 91 ředitel zohledňuje, při povolování mít u sebe dítě ve věznici a starat se o něj, mimo jiné také dostatek finančních prostředků k řádnému pečování o dítě, a jestli bude matka schopná se o dítě postarat po odchodu z věznice. Jak už bylo zmíněno, žena o své dítě ve věznici celý den pečuje, stará se o jeho zdraví, tělesný, citový, mravní a rozumový vývoj, zajišťuje mu hygienu. Připravuje mu stravu, věnuje se také úklidu, praní, žehlení a také aktivního pobývání jak na procházkách, tak na sportovních akcích, hrách, hudebních či výtvarných činnostech. Organizují se také akce mimo věznici, kam odsouzené matky mohou brát své děti. Musí s tím však souhlasit ředitel věznice a odsouzené matky musí vždy doprovázet zaměstnanec Vězeňské služby. Odsouzená matka si všechno pro dítě hradí ze svých prostředků. S dítětem je umístěna do samostatné ložnice, kde je postel s matrací, přebalovací pult, skříň na kosmetiku a dětské prádlo, ohrádka a umyvadlo. Pokud by matka byla nemocná nebo měla jiný závažný důvod, proč by se nemohla o dítě starat, je vzato do péče zaměstnancem věznice, kterého určí ředitel věznice.

2.4 Vnitřní řády věznic

Každá věznice disponuje svým vnitřním řádem věznice. Je vydáván v souladu s paragrafem 14, Zákona č. 169/1999, Sb., o výkonu trestu odnětí svobody a o změně

některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů. Vnitřní řád je aprobován Generálním ředitelstvím Vězeňské služby České republiky, dodatky vnitřního řádu věznice jsou schváleny generálním ředitelstvím Vězeňské služby České republiky.

2.4.1 Vnitřní řád Světlá nad Sázavou

Vnitřní řád Věznice Světlá nad Sázavou je složen ze tří částí (způsob naplňování některých práv odsouzených, vybrané druhy ubytovacích prostor – oddíly, výkon trestu jednotlivých kategorií odsouzených). V první části jsou rozepsány informace o profilace věznice, přemísťování odsouzených, různé eskorty, propouštění z výkonu trestu, vystrojování a výměna prádla a oděvu, ubytování, vybavení ložnice a cely a vzory lůžka, stravování, zdravotní péče, ordinace odborných lékařů, vycházky, korespondence, užívání telefonu, návštěvy, uspokojování kulturních potřeb, duchovní služby a jejich zajišťování, minimální sortiment zboží vězeňské prodejny, nákup potravin a věcí osobní potřeby, přijetí balíčku, potraviny podléhající rychlé zkáze - epidemiologicky rizikové potraviny, podíl odsouzených na organizaci života ve věznici, kázeň a pořádek, kouření, příjem peněz a nakládání s nimi, knihovní řád, podmínky pro užívání radiopřijímačů, televizních přijímačů a dalších věcí, organizovaná činnost odsouzených, program zacházení, nabídka aktivit programu zacházení, změna stupně zabezpečení a vnitřní diferenciací.

Druhá část je věnována nástupnímu, výstupnímu, uzavřenému oddílu a ošetřovně věznice – zvláštní ubytovací kapacitě. V poslední části (Díl 1 Obecná část) se píše o obecných ustanoveních a mladistvých, v druhém díle se řád ubírá ke specializovaným oddílům, kde je rozebírán řád specializovaného oddílu pro odsouzené trvale pracovní nezařaditelné, řád specializovaného oddílu pro odsouzené matky nezletilých dětí, oddíl bezdrogové zóny, poradna drogové prevence, krizový oddíl a neposlední řadě také důvody pro prodloužení doby uzamykání cel, ložnic. Na konci Vnitřního řádu Věznice Světlá nad Sázavou je časový rozvrh dne a poté naopak odlišnosti u jednotlivých pracovišť oproti časovému rozvrhu dne.

3 Ekonomická hlediska

3.1 Financování Vězeňské služby ČR

Financování Vězeňské služby ČR zajišťuje státní rozpočet, kapitola Ministerstvo spravedlnosti ČR (VSČR, 2019).

Obr. 1: Souhrnný rozpočet Vězeňské služby České republiky

Příjmy-Výdaje / Třída / Seskupení / Položka / Paragraf	Schválený rozpočet (v tis. Kč)	Rozpočet po změnách (v tis. Kč)	Konečný rozpočet (v tis. Kč)	Skutečnost (v tis. Kč)
● Příjmy	1 163 838	1 163 838	-	1 376 784
⊕ Daňové příjmy	946 038	946 038	-	990 370
⊕ Nedaňové příjmy	217 800	217 800	-	314 835
⊕ Kapitálové příjmy	0	0	-	11 851
⊕ Přijaté transfery	0	0	-	59 728
● Výdaje	9 581 418	9 913 318	10 289 405	9 798 679
⊕ Běžné výdaje	9 251 418	9 586 329	9 646 087	9 504 167
⊕ Kapitálové výdaje	330 000	326 988	643 319	294 513

Monitor, aplikace Ministerstva financí ČR, 2017

3.1.1 Příjmy

V roce 2017 byla Vězeňské službě přidělena podle závazných ukazatelů rozpočtových příjmů částka 1 163 838 tis. Kč. Ovšem skutečnost byla o něco vyšší, v příjmové části rozpočtu se podařilo dosáhnout o 18,30 % více než byl předpokládán schválený rozpočet. Z daňových příjmů se jedná o 4,69 % navýšení a z nedaňových a kapitálových příjmů a přijatých dotací dokonce o 77,42 % nárůst (Monitor, 2017; Odbor správní Generálního ředitelství VSČR, 2017).

Mezi daňové příjmy patří příjmy ze správních poplatků, z povinného pojistného tzn. z pojistného na důchodového pojištění od zaměstnavatelů i od zaměstnanců, pojistného z nemocenského pojištění od zaměstnavatelů a také příspěvky na státní politiku zaměstnanosti od zaměstnavatelů. (Peková, Pilný, Jetmar, 2012) Jelikož byly vyplaceny služební příjmy příslušníkům a pracovní odměny odsouzeným ve věznicích, příjmy z pojistného na důchodové pojištění narostly o 4,80 %. Daňové příjmy činily celkově 990 370 tis. Kč, z nichž správní poplatky čítaly 8 tis. Kč a celkové pojistné na důchodové pojištění 881 319 tis. Kč. Na nemocenské pojištění pojistné činilo 71 692 tis. Kč, a co se týče politiky zaměstnanosti, tam byl příspěvek 37 351 tis. Kč (Odbor správní Generálního ředitelství VSČR, 2017).

Nedaňové příjmy měly být podle rozpočtu 2017 pro Vězeňskou službu ve výši 217 800 tis. Kč. Při naplňování těchto příjmů, zejména položek příjmy z vlastní činnosti, příjmy z pronájmu majetku a ostatní nedaňové příjmy, bylo dbáno na vydávání včasných příslušných rozhodnutí, či včasným uplatněním nároku soudní cestou, když by nebyly řádně plněny povinnosti. Mezi ostatní nedaňové příjmy jsou zařazeny náklady na výkon trestu, pohledávky za vězněnými osobami, pohledávky za bývalými vězněnými osobami a platby od zdravotních pojišťoven. Příjmy nakonec sčítaly částku 314 835 tis. Kč (Odbor správní Generálního ředitelství VSČR, 2017; Monitor, 2017).

Kapitálové příjmy v rozpočtu pro Vězeňskou službu 2017 nebyly, ale podařilo se je naplnit z důvodu prodeje pozemků ve výši 11 710 tis. Kč a prodeje vyřazeného vozidla ve výši 141 tis. Kč. Pozemky se prodaly v Jesenici (10 900 tis. Kč) a ve Lhotě, kde se zpeněžilo konkrétně garážové stání za 810 tis. Kč. Ani přijaté transfery nebyly rozpočtovány na rok 2017, nicméně příjmy tvořily 41 724 tis. Kč z finančních mechanismů Norsko 2, kde byly neinvestiční transfery ve výši 10 469 tis. Kč a investiční transfery ve výši 31 255 tis. Kč. Částka 18 002 tis. Kč byla plněna z převodů z vlastních fondů (Odbor správní Generálního ředitelství VSČR, 2017).

3.1.2 Výdaje

V roce 2017 byly rozpočtové výdaje Vězeňské službě podle závazných ukazatelů určeny na 9 581 418 tis. Kč. Po změnách v rozpočtu se během roku navýšil výdajový rozpočet o 331 900 tis. Kč. Hradili se jím z běžných výdajů platy zaměstnanců a ostatní platby za provedenou práci (platy zaměstnanců, povinné pojistné placené zaměstnavatelem, mzdové náhrady, náhrady mezd v době nemoci, převod fondu kulturních a sociálních potřeb, ostatní věcné výdaje včetně běžných výdajů programového financování, důchody, ostatní sociální dávky), program protidrogové politiky nebo program sociální prevence a prevence kriminality. Z kapitálových výdajů zase systémově a individuálně určené výdaje (Odbor správní Generálního ředitelství VSČR, 2017).

Během roku bylo nutné využít i mimorozpočtové prostředky ve výši 13 377 tis. Kč a nároky z nespotebovaných výdajů v celkové výši 247 500 tis. Kč, z toho 26 236 tis. Kč na výdaje spolufinancované z již zmiňovaného finančního mechanismu Norsko 2 (Odbor správní Generálního ředitelství VSČR, 2017).

3.1.2.1 Výdaj na jednoho vězně

V roce 2017 se průměrně ve věznicích vyskytovalo 22 620 vězňů denně. Meziroční nárůst byl průměrně 602 osob. V Zákoně č. 169/1999 Sb. o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů je dána povinnost hradit si náklady spojené s výkonem trestu odnětí svobody. I přesto byl průměrný denní výdaj na jednoho vězně 998 Kč za organizační jednotku. To znamená za výdaje na platy, pojistné, ostatní věcné výdaje a fond kulturních a sociálních potřeb. Za celou Vězeňskou službu byl denní výdaj na jednoho vězně 1 187 Kč, přičteny jsou ještě částky z kapitálových výdajů a sociálních dávek (Odbor správní Generálního ředitelství VSČR, 2017).

3.1.3 Personál věznic

3.1.3.1 Platy zaměstnanců

Prostředky na platy a ostatní platby za provedenou práci byly schváleny ve výši 4 451 099 tis. Kč. Skutečně však bylo využito 4 374 314 tis. Kč, a ušetřeno tak zůstalo 76 785 tis. Kč (Odbor správní Generálního ředitelství VSČR, 2017).

Obr.2: Skutečné čerpání prostředků na platy příslušníků a zaměstnanců podle nákladového účtu v roce 2017

Kategorie	Skutečné čerpání prostředků na platy podle nákladového účtu v tis. Kč	Průměrný měsíční plat z nákladového účtu v Kč
Příslušníci celkem	2 806 634,23	33 822
z toho: justiční stráž	344 042,37	28 279
ostatní příslušníci*	2 462 591,86	34 775
Zaměstnanci	1 567 679,85	32 031
Celkem	4 374 314,08	33 158

*Náklady na platy ostatních příslušníků zahrnují platy příslušníků vězeňské stráže, správní služby, Akademie Vězeňské služby a pověřeného orgánu Vězeňské služby.

odbor správní Generálního ředitelství Vězeňské služby ČR, Statistická ročenka 2017

3.1.3.2 Počet zaměstnanců

Obr.3 Vývoj fyzického počtu personálu v letech 2004 až 2017 (stavy k 31. 12.)

Rok	Příslušníci		Zaměstnanci		Celkem VS	Vězněné osoby
	Muži	Ženy	Muži	Ženy		
2004	5 846	649	2 220	1 898	10 613	18 343
2005	5 786	645	2 179	1 864	10 474	18 937
2006	6 043	670	2 144	1 834	10 691	18 578
2007	5 866	687	2 147	1 805	10 505	18 901
2008	5 794	702	2 129	1 829	10 454	20 502
2009	5 985	774	2 157	1 786	10 702	21 731
2010	5 833	766	2 083	1 765	10 447	21 892
2011	5 914	781	2 089	1 789	10 573	23 170
2012	6 130	806	2 173	1 855	10 964	22 644
2013	5 945	771	2 091	1 801	10 608	16 645
2014	5 986	766	2 081	1 840	10 673	18 687
2015	6 099	797	2 125	1 887	10 908	20 866
2016	6 067	809	2 128	1 881	10 885	22 481
2017	6 023	895	2 137	1 996	11 051	22 159

odbor správní Generálního ředitelství Vězeňské služby ČR, Statistická ročenka 2017

Od roku 2016 je viditelný nárůst v celkovém počtu zaměstnanců. V roce 2017 jich bylo 11 051, což oproti předchozímu roku, kde se nasčítalo 10 885 zaměstnanců, je vidět jeden a půl procentní nárůst a pokoření hranice 11 000. Jediní mužští příslušníci zaznamenali pokles, a to z 6 067 na 6 023. Příslušnice zaznamenali nárůst asi o deset procent. Celkově příslušníci tvoří 63 % z celkového počtu zaměstnanců, kde muži v počtu značně převyšují ženské pohlaví. V zaměstnaneckém poměru rozdíl pohlaví nejsou až tak markantní, dlouho se udržuje 48 % zastoupení žen a 52% muži, a tvoří celkově podstatně menší část asi 37 % z celkového počtu zaměstnaných osob. V roce 2017 se počet vězněných osob oproti minulým rokům, kde byl dlouhodobě každoroční nárůst o přibližně 10 %, snížil. V minulém roce bylo ve věznicích 22 481, v roce 2017 je vidět po dlouhé době snížení o 1,4 %.

3.1.4 Sociální dávky

Podle příslušných zákonů zabezpečuje Vězeňská služba výplaty dávek důchodového pojištění (podle Zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění) tj. důchody starobní, invalidní, vdovské, vdovecké a sirotčí, výsluhových nároků bývalým příslušníkům Vězeňské služby (podle Zákona č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů) tj. výsluhový příspěvek, odchodné a úmrtí a nemocenských dávek příslušníkům ve služebním poměru podle Zákona č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění.

Rozpočet pro rok 2017 byl schválen ve výši 1 297 000 tis. Kč (sečteny důchody a ostatní sociální dávky). Po změnách se v rozpočtu snížila částka na důchody o 15 000 tis. Kč, která byla později převedena rozpočtovým opatřením do rozpočtu ostatních věcných výdajů, díky kterým se zajišťuje běžný chod věznic a opravy a udržování objektů věznic. Dávky byly čerpány ve výši 1 267 121 tis. Kč na starobní, sirotčí důchody, důchody invalidní 3. st, invalidní 2. st., invalidní 1. st. a pozůstalých, dále na ostatní dávky jako na odchodné, nemocenské, peněžitou pomoc v mateřství, vyrovnávací příspěvek v těhotenství nebo výsluhový příspěvek a úmrtí (Monitor, 2017).

Konkrétně na dávky nemocenského pojištění bylo celkově zapláceno 20 407 tis. Kč, kde na nemocenské padlo 16 493 tis. Kč. Částka 3 913 tis. Kč byla vyplacena na peněžitou pomoc v mateřství, která byla o 158 tis. Kč menší než v roce 2016. Na druhou stranu byl v roce 2017 vyplacen příspěvek v těhotenství ve výši 2 tis. Kč, který v roce 2016 nebyl vyplacen vůbec (Odbor správní Generálního ředitelství VSČR, 2017).

4 Sociální aspekty

Celkový výčet osob ve výkonu trestu je uchováván v Centrální evidenci vězňených osob, kterou spravuje Vězeňská služba ČR. V Rejstříku trestu jsou informace o odsouzených osobách. Tyto údaje jsou však citlivé a osobní, a tak jsou veřejnosti nepřístupné. Stát zajišťuje každé osobě ochranu a nakládání osobních informací jen v mezích zákona a znemožňuje jejich zneužití. Vězeňská služba ČR alespoň vydává dokumenty týkající se počtu vězňených osob i podrobnějšího rozebrání počtů podle charakteristik.

4.1 Vývoj stavu vězňených osob

Obr.4: Počet vězňených osob v letech 2007 až 2017 (k 31. 12.)

Vězňené osoby	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
obvinění	2 254	2 402	2 360	2 443	2 613	2 183	2 308	2 185	1 960	1 907	1 809
odsouzení	16 647	18 100	19 374	19 449	20 541	20 429	14 301	16 433	18 850	20 501	20 271
chovanci								40	56	73	79
Celkem	18 901	20 502	21 734	21 892	23 154	22 612	16 609	18 658	20 866	22 481	22 159

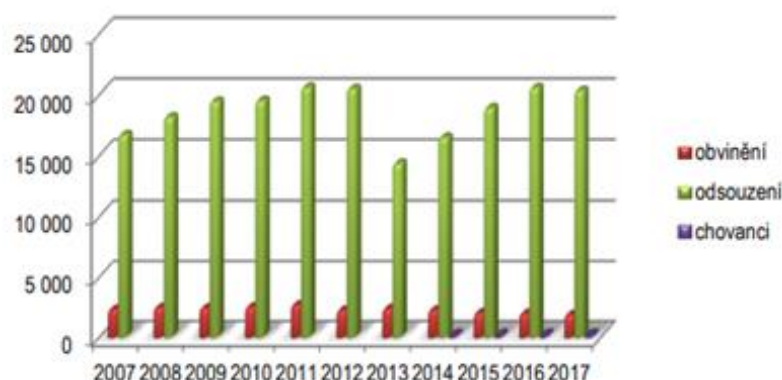
odbor správní Generálního ředitelství Vězeňské služby ČR, 2017

odbor správní Generálního ředitelství Vězeňské služby České republiky, 2017

Od roku 2007 počet vězňených osob narůstal. Po průměrném nárůstu asi 4 %, bylo roku 2011 spočteno 23 154 osob, což bylo zatím nejvíc mezi danými roky. Po tomto velkém čísle následovalo mírné snížení o 542 osob.

Po neustálém narůstání odsouzených osob, a tak i celkovému růstu počtu vězňených, je vidět v roce 2017 lehké snížení oproti roku 2016, konkrétně o 322 vězňených osob. Oproti odsouzeným osobám, které od roku 2013 navyšovaly svůj počet, u obviněných osob lze sledovat postupné klesání. Sice je vidět v roce 2017 zmiňovaný pokles oproti roku předešlému, avšak i tak je rok 2017 na čtvrtém místě, co do nejvyššího počtu vězňů ve zmiňovaném období. Průměrně je od roku 2007 vězněno asi 21 000 osob.

Obr. 5: Počet vězňených osob v letech 2007 až 2017 k 31.12

odbor správní Generálního ředitelství Vězeňské služby České republiky, 2017

Když by se počet vězňených osob od roku 2007 do roku 2017 zobrazil v grafu, je mezi sloupci vidět velký propad. 1. ledna 2013 byla totiž vyhlášena amnestie rozhodnutím tehdejšího prezidenta republiky Václava Klause. Toto rozhodnutí bylo vydáno pod č. 1/2013 Sb. Od té doby počet vězňů však neustále narůstal, ať kvůli recidivě či páčání trestných činů od nových osob.

4.1.1 Recidiva

Recidiva odsouzených znamená v ČR vážný problém, a to hlavně z pohledu vězeňské populace. V roce 2013 tvořili odsouzení, kteří byli již dříve ve výkonu trestu odnětí svobody 70 %, v roce 2014 to bylo 69 % ze všech odsouzených ve výkonu trestu odnětí svobody.

Problematika recidivy má kardinální vliv na vězeňství ve všech souvislostech, je jedním ze zásadních aspektů. Recidivu lze pojímat ve třech základních smyslech. Trestně právním, kdy se pachatel dopustí trestného činu poté, co už byl za předešlý trestný čin pravomocně odsouzen a soud jej dle zákonných podmínek označí za recidivistu, kriminalisticko-statistické, kde jsou pachatelé opakovaně evidováni v kriminálních policejních statistikách a kriminologickém, což představuje opětovné asociální jednání bez ohledu na stíhání či potrestání předchozího skutku. Termín penologické pojetí recidivy je v poslední době používán kvůli evidenci odsouzených, kteří byli dříve vězněni, kde její vývoj a četnost slouží jako kritérium při posuzování účinnosti výkonu trestu odnětí svobody.

Z hlediska pozorování účinnosti jednotlivých trestů či jiných opatření jde především o to, zjistit, zda se jedinec dopouští dalšího trestného činu poté, co mu byly uloženy tresty za vykonání předešlého trestného činu. Hlavním zdrojem dat o recidivě jsou stále policejní a justiční záznamy o řešených kauzách, zároveň ale recidiva sama bývá často spojována se záznamem o dalším odsouzení dotyčné osoby, eventuálně o jejím zadržení, obvinění či dalším pobytu ve výkonu trestu odnětí svobody.

Recidiva je velkým problémem hlavně u trestných činů jako jsou krádeže, maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázaní a zanedbání povinné výživy. Osoby odsouzené za tyto trestné činy představují v posledních letech zhruba polovinu ze všech odsouzených a u osob odsouzených za tyto činy k nepodmíněnému trestu jde dokonce o 75 % ze všech odsouzených.

Recidivisté v ČR jsou nejvíce stíháni za krádeže – tzv. prosté, zanedbání povinné výživy, maření výkonu úředního rozhodnutí, ohrožení pod vlivem návykové látky, podvody, úmyslné ublížení na zdraví, loupeže a výtržnictví. Mezi nejčastější recidivující osoby patří ti, kteří byli poprvé odsouzeni mezi 15-18 rokem jejich věku. Většina pachatelů, kteří zahájí své delikventní chování už v raném věku, opouští svou kriminální dráhu později než osoby, které začaly páchat trestné činy v dospělosti.

V majetkové kriminalitě není motivace recidivistů nijak zvláštní, většinou se snaží pokrýt dluhy, zabezpečit rodinu, ale hlavně chtějí uspokojit vlastní potřeby, včetně nutnosti si opatřit drogy či alkohol. Tyto osoby většinou nemají funkční rodinné zázemí, kde bydlely, nepracují, jsou obtěžkány vysokými dluhy a mnohdy pro ně není znovu uvěznění dostatečná hrozba bránící jim ve spáchání nového trestného činu (Raszková, Hoferková, 2013).

Pro osoby, které opustí výkon trestu odnětí svobody, je nejrizikovější období prvních 6 měsíců na svobodě. V tomto období se kriminální recidiva objevuje spíše u pachatelů trestných činů majetkových a trestného činu loupeže, než pachatele trestných činů sexuálních a násilných. Podle průzkumů se recidivisté dopouští trestného činu nejčastěji v průběhu 3 let po propuštění (Konceptce vězeňství do roku 2025, 2015).

Jestli propuštěné osoby nemají pozitivní pracovní návyky, pozitivní rodinnou vazbu a stálé bydliště, je podle zahraničních průzkumů patrné, že nemají nejpříznivější prognózu pro vyhnutí se recidivě. Podle policejních statistik se procenta recidivistů na všech stíhaných osobách v posledních letech zvyšuje (Marešová, Blatníková, Kotulan a kol., 2011).

4.2 Využitelnost věznic

Obr. 6: Celkové stavy vězňených osob v organizačních jednotkách Vězeňské služby ČR k 31.12.2017

Organizační jednotky	UBYTOVACÍ KAPACITA (4 m ² /osobu)			STAV			VYUŽITELNOST v %		
	pro VV	pro VTOS	celkem	obviněných	odsouzených	celkem	pro VV	pro VTOS	celkem
Bálušice	0,00	579,00	579,00	0,00	704,56	704,56	0,00%	121,68%	121,68%
Brno	255,56	264,33	519,89	170,44	298,78	469,22	66,53%	113,23%	90,28%
Břeclav	27,00	230,44	257,44	19,67	227,56	247,22	72,84%	100,93%	97,60%
České Budějovice	110,44	165,33	275,78	89,56	180,67	270,22	81,44%	109,32%	98,00%
Heřmanice	0,00	707,00	707,00	0,00	910,00	910,00	0,00%	128,71%	128,71%
Horní Slavkov	0,00	710,00	710,00	0,00	813,89	813,89	0,00%	114,63%	114,63%
Hradec Králové	162,44	253,00	415,44	120,56	257,44	378,00	74,23%	101,76%	90,99%
Jilice	0,00	735,00	735,00	0,00	799,67	799,67	0,00%	108,80%	108,80%
Karviná	0,00	203,00	203,00	0,00	184,11	184,11	0,00%	90,70%	90,70%
Kuřim	0,00	520,00	520,00	0,00	624,00	624,00	0,00%	120,33%	120,33%
Kynšperk nad Ohří	0,00	834,00	834,00	0,00	996,44	996,44	0,00%	119,48%	119,48%
Liberec	123,00	250,00	373,00	96,89	262,67	359,56	78,77%	105,07%	96,40%
Litoměřice	216,11	142,89	359,00	178,00	174,67	352,67	82,41%	122,56%	98,21%
Mírov	0,00	359,67	359,67	0,00	365,00	365,00	0,00%	101,48%	101,48%
Nové Sedlo	0,00	424,11	424,11	0,00	465,00	465,00	0,00%	109,61%	109,61%
Odolov	0,00	300,00	300,00	0,00	382,00	382,00	0,00%	127,33%	127,33%
Olomouc	137,00	139,00	276,00	103,33	150,78	254,11	75,43%	108,47%	92,07%
Opava	0,00	328,67	328,67	0,00	312,22	312,22	0,00%	95,44%	95,44%
Oráčov	0,00	475,00	475,00	0,00	612,78	612,78	0,00%	129,01%	129,01%
Ostrava	297,00	226,00	523,00	274,89	235,89	510,78	92,56%	104,38%	97,66%
Ostrov nad Ohří	83,00	871,11	954,11	74,56	1 040,56	1 115,11	89,83%	119,43%	116,85%
Pardubice	0,00	680,00	680,00	0,00	805,00	805,00	0,00%	118,38%	118,38%
Pízeň	143,00	1 064,00	1 207,00	124,89	1 290,11	1 415,00	87,33%	121,26%	117,23%
Praha Pankrác	376,00	739,78	1 115,78	287,00	724,33	1 011,33	76,33%	98,02%	90,68%
Praha Ruzyně	270,00	626,00	896,00	222,11	600,56	822,67	82,26%	95,94%	91,82%
Příbram	0,00	868,00	868,00	0,00	1 032,56	1 032,56	0,00%	118,96%	118,96%
Rapotice	0,00	769,33	769,33	0,00	852,00	852,00	0,00%	110,75%	110,75%
Rýnovice	0,00	500,00	500,00	0,00	538,00	538,00	0,00%	107,60%	107,60%
Stráž pod Ralskem	0,00	736,00	736,00	0,00	853,89	853,89	0,00%	116,02%	116,02%
Světlá nad Sázavou	2,00	768,78	770,78	0,00	898,33	898,33	0,00%	116,86%	116,56%
Teplice	80,00	87,00	167,00	69,44	96,89	166,33	86,81%	111,37%	99,60%
Valdice	0,00	1 095,00	1 095,00	0,00	1 116,78	1 116,78	0,00%	101,99%	101,99%
Vinařice	0,00	900,00	900,00	0,00	1 040,78	1 040,78	0,00%	115,64%	115,64%
Všehrdy	0,00	589,00	589,00	0,00	621,56	621,56	0,00%	105,53%	105,53%
Znojmo	20,00	207,00	227,00	13,78	201,67	215,44	68,89%	97,42%	94,91%
Věznice úhrnem	2 302,56	18 347,44	20 650,00	1 845,11	20 671,11	22 516,22	80,14%	112,67%	109,04%
Brno nemocnice	0,00	113,00	113,00	10,78	48,33	59,11	0,00%	42,77%	52,31%
Praha-Pankrác nem.	0,00	97,00	97,00	2,44	41,11	43,56	0,00%	42,38%	44,90%
Brno detenční ústav	0,00	45,11	45,11	0,00	30,00	30,00	0,00%	67,74%	67,74%
Opava detenční ústav	0,00	42,00	42,00	0,00	44,89	44,89	0,00%	108,73%	108,73%
Celkem	2 302,56	18 644,56	20 947,11	1 858,33	20 835,44	22 693,78	80,71%	111,76%	108,34%

odbor správní Generálního ředitelství Vězeňské služby ČR, 2017

Celkové průměrné stavy jsou vypočítávány ze stavu k poslednímu dni měsíce (vychází z měsíčního statistického hlášení). Údaje za období od října do prosince 2017 nejsou uvedeny z důvodu nabytí účinnosti Zákona č. 58/2017 Sb. a Vyhlášky č. 279/2017 Sb., který není ve Vězeňském informačním systému.

Tato tabulka zaznamenává počty vězňených osob ve srovnání s kapacitou věznic a ústavů. Podle Vyhlášky č. 345/1999 Sb. paragrafu 17 odst. 6 Ministerstva spravedlnosti, kterou se určuje Řád výkonu trestu odnětí svobody, musí být na jednoho odsouzeného nejméně 4 m² plochy.

Ve vazebních věznicích je vypočítána kapacita na 2 302 osob. Tento výpočet je pro danou situaci příznivý, jelikož je aktuálně ve vazebních věznicích 1 845 odsouzených osob, celkově 1858 (s Brno nemocnice, Praha-Pankrác nemocnice, Brno detenční ústav, Opava detenční ústav). Kapacita je tedy průměrně naplněna na 80,14 % (celkově 80,71 %). Ovšem ve věznicích je situace vážnější. Kapacita věznic čítá 18 347 odsouzených osob, dohromady 18 644 (s Brno nemocnice, Praha-Pankrác nemocnice, Brno detenční ústav, Opava detenční ústav). Velkým problémem je právě přeplněnost věznic a to o 2 324 vězňů (celkově 2191). Věznice mají průměrnou přeplněnost 112,67 % (celkově 111,76 %).

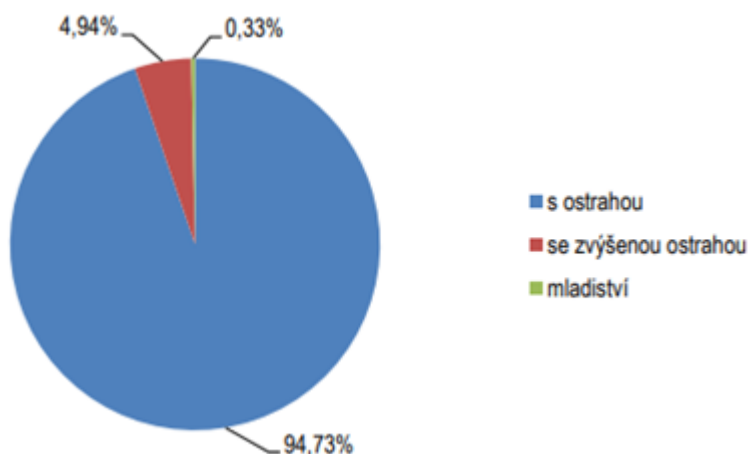
Přeplněnost by se dala řešit postavením zcela nových zařízení pro výkon trestu nebo přistavovat nové objekty v rámci stávajících objektů. Měla by se rozšiřovat konkrétně Věznice Světla nad Sázavou a v Ostrově nad Ohří, a to asi o 400 míst. Mnoho názorů se také pojí s přesvědčením, že by věznicím ulehčilo lepší využívání peněžitých trestů a více ukládání domácího vězení. Častější ukládání peněžitých trestů by mohlo nahrazovat krátkodobé tresty vězení. Nezbytné však je, aby Vězeňská služba ČR ve spolupráci s Probační a mediační službou kladla důraz na systémové řešení problému přeplněnosti a začaly s vězni více pracovat tak, aby se do vězení nevraceli (Vladimír Řepka, 2019).

4.3 Vnitřní diference věznic od roku 2017

V roce 2017 se změnil typy věznic podle Zákona č. 58/2017 Sb. a Vyhlášky č. 279/2017, které nabyl účinnosti 1.října 2017. Změnilo se členění věznice podle způsobu vnějšího střežení, zajištění bezpečnosti a režimu výkonu trestu. Jsou dva typy, s ostrahou a se zvýšenou ostrahou, kde věznice s ostrahou je tříděna ještě do oddělení s nízkým stupněm zabezpečení, se středním stupněm zabezpečení a s vysokým stupněm zabezpečení.

4.3.1 Stavy odsouzených podle členění od roku 2017

Obr. 7: Procentuální členění odsouzených dle nařízeného typu věznice

odbor správní Generálního ředitelství Vězeňské služby ČR, 2017

Podle statistik Vězeňské služby ČR se ke dni 31.12. 2017 ve věznicích nacházelo 19 203 odsouzených v typu věznice s ostrahou. Z celkového počtu se jedná o 94,73 % a tvoří tak podstatnou část všech odsouzených. V typu se zvýšenou ostrahou se nachází 1 002 odsouzených osob, vyjádřeno procentuálně – 4,94 %. Zbytek, tedy 0,33 % tvoří mladiství, kteří jsou umístěni ve zvláštních věznicích pro mladistvé, nebo alespoň ve zvláštním oddělení věznice, těch je spočteno na 66 osob.

5 Specifický typ výkonu trestu

Nikde jinde v České republice, než ve Věznici Světlá nad Sázavou nenajdeme výkon trestu odsouzených matek s dětmi. Od 1. října roku 2002 je zde určen výkon trestu pro odsouzené s dětmi do 3 let, a od 1. července 2004 výkon vazby s dětmi do 1 roku.

5.1 Věznice Světlá nad Sázavou

Věznice Světlá nad Sázavou je podle aktuálního znění zákonné úpravy řazena do typu věznice s ostrahou. Odsouzené ženy jsou v oddělení s ostrahou s nízkým, středním i vysokým stupněm zabezpečení a v oddělení se zvýšenou ostrahou. Také se ve věznici nalézá oddělení pro výkon trestního opatření odnětí svobody pro odsouzené ženy a oddělení pro výkon odnětí svobody odsouzených matek s dětmi.

Věznice umožňuje výkon trestu specializovaným oddílům, kde jim je poskytnuta speciální péče. Jeden ze specializovaných oddílů jsou trvale pracovní nezařaditelných žen v obou typech oddělení. Další je v oddělení s ostrahou s nízkým, středním i vysokým stupněm zabezpečení a jsou to již zmiňované odsouzené matky nezletilých dětí.

5.1.1 Organizace Věznice Světlá nad Sázavou

Nejvyšší vedoucí je ve Věznici Světlá nad Sázavou ředitelka věznice. Pod její funkcí funguje 1. zástupce ředitelky věznice, který má pod sebou Oddělení vězeňské stráže, Oddělení výkonu vazby a trestu a kaplana. Dále pracuje pod ředitelkou věznice zástupce ředitelky věznice, už bez dodatku první. Ten zodpovídá za chod ekonomického oddělení, zaměstnávání vězeňských osob, informatiky, logistiky, zdravotního střediska a také za zástupce vedoucího oddělení logistiky (ekologa). Na stejné úrovni jako zástupce ředitelky jsou také asistent, technik požární ochrany – technik bezpečnosti práce, Oddělení personální, správní či oddělení prevence a stížností. Všechny oddělení mají svého vedoucího. V oddělení zaměstnávání vězněných osob je to hospodářsko-správní referent, u zdravotnického střediska lékař nebo v oddělení prevence a stížností pověřený orgán VS ČR.

5.1.2 Historie věznice

Věznice Světlá nad Sázavou se nalézá v kraji Vysočina v severozápadní části města. Stavba byla dokončena roku 1987, odkdy ji využíval Školský úřad Teplice jako školu v přírodě. Protože však neměly věznice ČR dostatečnou kapacitu, byl tento areál v roce 2000 přerazěn Vězeňské službě ČR. V téhož roce začaly rekonstrukce k modernějším vězeňským zařízením odsouzených žen. První odsouzené byly do Světlé přemístěny 6.11.2000 a to ty, které vykonávaly výkon v tehdejšímu typu dozoru, později i typu ostraha. Díky přístavování půdních nástaveb a opravení starších budov byla navýšena kapacita věznice a vznikly prostory pro bohoslužby, vzdělávání, zaměstnávání a další prostory k výchovné práci. (VSCR, 2019)

5.1.3 Aktivity ve věznici

Odsouzené ženy mají možnost účastnit se různých aktivit, které jim mohou zpříjemnit pobyt. Funguje zde hudební kroužek, keramický kroužek, výuka cizích jazyků, práce s počítačem, posilovna pro sportovní aktivity, knihovna, zahradnictví, šicí stroje nebo jiné ruční práce, kde mohou zapojit své dovednosti. Ušité oblečky nebo hračky dávají dětem z dětských domovů za cennou zpětnou vazbu.

Ministerstvo spravedlnosti začátkem roku 2003 založilo školské vzdělávací středisko, kde mohou odsouzené studovat vybrané obory a získat tak i závěrečnou zkoušku.

V neposlední řadě se zde věnují psychologové, terapeuti, speciální pedagogové a sociální pracovníci i osobám drogově závislým, recidivistkám, odsouzeným s agresivními sklony i majícím problémy s komunikací, a to v podobě skupinové práce. Zřízeny jsou i tzv. výstupní oddělení, kde se připravují odsouzení na fungování ve společnosti po skončení trestu.

5.1.4 Ubytovací kapacita Věznice Světlá nad Sázavou a stav v roce 2017

Obr. 8: Ubytovací kapacita Věznice Světlá nad Sázavou a stav v roce 2017

2017	Kapacita		Stav	
	obvinění	odsouzení	obvinění	odsouzení
leden	2	761	0	859
únor	2	761	0	881
březen	2	761	0	916
duben	2	761	0	944
květen	2	775	0	931
červen	2	775	0	946
červenec	2	775	0	885
srpen	2	775	0	862
září	2	775	0	861
říjen	neuveдено*	neuveдено*	0	843
listopad	neuveдено*	neuveдено*	0	838
prosinec	neuveдено*	neuveдено*	0	856

odbor správní Generálního ředitelství Vězeňské služby ČR, Statistická ročenka 2017

Kapacita Věznice Světlá nad Sázavou markantně převyšuje své náležité kapacity, a to průměrně asi o 14 %. Nejvíce tomu bylo v červnu, kdy tehdejší stav věznice 946 vězňů, byl o 18 % vyšší než kapacitní stav věznice. Bohužel v říjnu, listopadu a prosinci nebyl znám kapacitní stav z důvodu prozatímního neustanovení ubytovacích kapacit v souvislosti s nabytím účinnosti zákona č. 58/2017 Sb. a vyhlášky č. 279/2017 Sb.

Oproti minulému roku, kdy tehdejší stav byl ke 31.12.2016 877 odsouzených, je v roce 2017 vidět mírný pokles, a to o konkrétně o 21 žen. Mohlo by se zdát, že něco málo přes dvě procenta není mnoho, avšak každý pokles je veden jako potřebný a správný.

5.1.5 Stavy odsouzených ve věznici Světlá nad Sázavou podle vnitřní diferenciaci 2017

Ve věznici Světlá nad Sázavou jsou umístěny ženy v oddělení s nízkou ostrahou, kde jich podle statistik vězeňské služby je umístěno 42. V oddělení se střední ostrahou je sčítáno 412 osob a ve vysoké ostraze 394 odsouzených žen. Ve zvláštní ostraze, kde jsou umístěny ženy, které v posledních pěti letech uprchly z výkonu trestu, jsou odsouzeny na doživotí nebo dobu nejméně 8 let, jsou odsouzeny za úmyslný trestný čin, a v neposlední řadě problémové osoby z oddělení s ostrahou, kde se nachází pouze dvě ženy (odbor správní Generálního ředitelství Vězeňské služby České republiky, 2017).

5.2 Specializovaný oddíl pro výkon trestu odnětí svobody matek nezletilých dětí

Mezi českými věznicemi se jedná o první a také jediný oddíl, v němž je matce povoleno pečovat ve výkonu trestu o své nezletilé dítě. Účelem toho oddělení je zabránění tomu, aby se dítě muselo s matkou odloučit a umístit ho do jiného zařízení.

5.2.1 Kapacita oddělení

V tomto oddělení může setrvávat maximálně patnáct odsouzených matek, které mohou mít u sebe své dítě. Celkový počet dětí na oddělení je dvacet (Vnitřní Řád Věznice Světlá nad Sázavou, 2018).

5.2.2 Věk dítěte

Podle zákona může být dítě s matkou ve věznici do tří let jeho věku a přijímány jsou zpravidla od jednoho roku. Mimořádně, v zájmu zachování sourozeneckých vazeb, mohou děti zůstat do čtyř let. Věková hranice 3 let je dána rozvojem jeho osobnosti. Tříleté dítě si ještě neuvědomuje, v jakém prostředí se se svou matkou nachází. Matky si na druhou stranu uvědomují, že jsou děti zčásti omezeny a snaží se jim tuto nevýhodu vynahrazovat. Jelikož se dítě z kojeneckého ústavu často nedostává ihned do rukou náhradní rodiny, je mnohdy lepší svěřit výchovu a rozvoj osobnosti dítěte odsouzené matce, která je kontrolována a dostává pomoc od personálu věznice.

5.2.3 Kritéria pro zažádání

Odsouzená žena, která by chtěla vychovávat své dítě ve věznici po dobu svého výkonu trestu, musí být schopná splnit daná kritéria pro schválení žádosti. Žena, která žádá, nesměla být pozastavena nebo omezena v rodičovské odpovědnosti před nástupem k výkonu trestu. Hlavním měřítkem je také to, zda neexistuje jiná vhodnější forma péče o dítě. Je nutno, aby délka trestu matky byla delší než 6 měsíců, a zároveň aby její trest skončil zpravidla do dosáhnutí třech let dítěte. Pokud matka nesplňovala své povinnosti vůči svému dítěti před nástupem do věznice, nemá nárok si s sebou dítě vzít. Zjišťuje se, zda před nástupem bylo o dítě řádně pečováno a zdali o něj bude pečováno i po skončení matčina trestu. Žena musí být v takovém zdravotním a psychickém stavu, který jí umožní opatrovat své dítě. To kontroluje praktický lékař a psycholog, zkoumá se také její osobnostní charakteristika (Vnitřní Řád Věznice Světlá nad Sázavou, 2018).

Dítě vyšetřuje i psycholog, je-li v zájmu dítěte jít s matkou do věznice. Když psycholog předá kladné stanovisko, je to příznivý náhled na situaci, ovšem kladné hodnocení musí přijít také od OSPODu. Odsouzená musí mít prokazatelné finanční zajištění na náklady, které by vznikly, kdyby dítě bylo přijato na oddělení. Žena musí hradit všechny náklady spojené s uspokojováním potřeb dítěte (Vnitřní Řád Věznice Světlá nad Sázavou, 2018).

Mohou se vyskytovat i další podmínky, ke kterým se přihlíží při výběru odsouzených matek. Pokud všechny tyto podmínky odsouzená splní, vydá ředitelka věznice rozhodnutí, které je na dobu určitou. O rozhodnutí o umístění na speciální oddíl informuje ředitelka také orgán sociálně-právní ochrany dítěte. Ten je povinen u matky provádět pravidelné kontroly (Vnitřní Řád Věznice Světlá nad Sázavou, 2018).

5.2.4 Financování

Když matka nastoupí do věznice, musí složit na svůj účet minimálně dvojnásobek měsíčního životního minima pro dítě do šesti let, která činí podle paragrafu 3 Zákona č. 110/2006 Sb. 1 740 Kč. Musí také předložit očkovací a zdravotní průkaz dítěte, rodný list dítěte, svůj i dětský průkaz zdravotní pojišťovny, potvrzení o bezinfekčnosti a zdravotním stavu dítěte, který nesmí být starší než tři dny. Pokud by se děly skutečnosti, které by zapříčinily, že by se matka krátkodobě nemohla starat o své dítě, uvede jméno osoby, která by o dítě měla dočasně pečovat. Veškeré potřeby, které dítě vyžaduje, je matka povinna hradit z vlastních prostředků. Jedná se o stravu, ošacení, hygienické potřeby, pleny, lůžkoviny, hračky, kočárek nebo potřeby pro výchovu. Když matce přijde sociální dávka pro dítě nebo výživné pro dítě, zapíše se na konto dítěte, a lze tak používat jen na účely spojené s dítětem a jeho potřebami.

5.2.5 Režim oddělení

Režim dne probíhá podle časového rozvrhu dne, který začíná v 7:00 hodin, kdy přichází budíček. Po pěti minutách od budíčku je zahájena fyzická početní prověrka stavu. Do 8 hodin pak probíhá ranní hygiena, chystání snídaně, úklid prostor oddělení i ložnic a pracovní povinnosti vyplývající z péče o dítě. Ty se mohou protáhnout a dodělat je i po osmé hodině, spolu s další přípravou stravy či probíhajícími aktivitami programu zacházení. Od 11 hodin je v rozvrhu dne oběd pro matky s dětmi. Od 12:00 poté začíná polední klid pro děti a matky mají čas na praní, žehlení a jiné závazky vyplývající z péče o dítě. Od 13:30 opět začínají aktivity programu zacházení, pracovní činnosti v souvislosti o dítě a příprava jídla. Od 17 hodin je vyhrazen prostor pro večeři, večerní hygienu a jiné závazky. O půl osmé se koná fyzická prověrka stavu stejná jako v ranních hodinách. Od 19:45 do 22:00 mají matky osobní volno, kdy mohou sledovat televizní pořady, uklidit si, provést svou večerní hygienu. V 22:00 nastává večerka, a tedy i noční klid. Na rozdíl od klasického režimu mohou odsouzené matky ze specializovaného oddílu chodit na vycházky denně od 8:30-16:20. Matkám, kterým bylo schváleno starat se o své dítě ve věznici, je nařízeno pečovat o své dítě a odpovídat za jeho bezpečnost (Vnitřní Řád Věznice Světlá nad Sázavou, 2018).

5.2.6 Vybavení oddělení

Celkové oddělení nepůsobí jako klasická věznice, samostatné ložnice jsou vybaveny klasickým nábytkem, jako je přebalovací pult, skříň na dětské prádlo, hygienické potřeby, ohrádka, umyvadlo a postel s matrací. V oddělení nechybí ani rehabilitační a didaktické pomůcky (Vnitřní Řád Věznice Světlá nad Sázavou, 2018).

Provoz oddělení se kromě splnění jeho primárního účelu, a to výkon trestu, zaměřuje také na další cíle jako na posilování a zlepšování kladné citové vazby mezi matkou a dítětem, podněcování pozitivních postojů a dovedností matek, které jim pomohou vrátit se do společnosti, upevňování pozice vedoucího k rodičovské odpovědnosti, uspokojování veškerých potřeb, které dítě v nynějším stavu a vývoji potřebuje, ať už celkovou péči o duševní či psychický rozvoj. Činnost tohoto oddělení se také zaměřuje na rozvíjení umění zodpovědnosti a samostatnosti a v neposlední řadě zabránění tomu, aby bylo dítě odloučeno od matky a umístěno do jiného zařízení (Vnitřní Řád Věznice Světlá nad Sázavou, 2018).

Aktivity pro děti probíhají v kulturní místnosti nebo na vycházkovém dvoře a jsou převážně zaměřeny na jejich správnou výchovu. S dětmi se pracuje ve skupinkách nebo individuálně a vždy je charakter aktivit přizpůsoben jejich věku. Aby u dětí nedocházelo k pociťování ostrčenosti od venkovního prostředí, jsou uspořádávány akce mimo věznici,

kteře se pojí s aktivním pohybem i hrou, který rozvíjí vnímání a pozorování. (Vnitřní Řád Věznice Světlá nad Sázavou, 2018)

5.2.7 Možnosti odsouzených matek

Když odsouzené matky dodržují stanovený program, nejsou problémové a zvládají celodenní péči o dítě, můžou navštěvovat vzdělávací a zájmové aktivity jako jsou arteterapie, aranžování, sportovní aktivity, keramický kroužek, ale opět jen pod dozorem personálu věznice.

Odsouzená matka může nosit svůj vlastní oděv a vhodnou oděv při návštěvách, na kulturních akcích, akcích mimo věznici, ale i u sebe na ubytovně a vycházkovém dvoře. V dalších případných situacích odsouzená nosí vězeňský oděv. Avšak s vlastním oděvem se pojí i zodpovědnost, a to přizpůsobovat oblečení změně počasí. Když by matka nebo dítě onemocněly, vycházky jsou přípustné jen se souhlasem ošetřující osoby. Úplně ve všech vnitřních prostorech specializovaného oddělení je zákaz kouření. Odsouzená matka může kouřit, ale jen při vycházkách, a to ve vyhraněných prostorech. Vnitřní diferenciaci se ve specializovaném oddělení nezohledňuje, odsouzená využívá I. PSVD (prostupné skupiny vnitřní diferenciaci) (Vnitřní Řád Věznice Světlá nad Sázavou, 2018).

5.2.8 Specializovaní pracovníci

Všestranný rozvoj osobnosti dítěte se rozvíjí programem výchovy a vzdělávání. Hlavní je koncentrace na zachování citových vazeb mezi dítětem a matkou. Tento program chystají odborní zaměstnanci v zájmu zajištění potřeb dětí a jeho cílem je zvládnutí matčiny péče o své dítě a formování jeho osobnosti. K dispozici jsou na oddělení speciální pedagog, psycholog, sociální pracovník, vychovatel, pediatr a dětská sestra.

Dětská zdravotní sestra sleduje pravidelně stav dětí a stará se o jejich průběžný celkový zdravotní stav. Ohledně přípravy stravy pro děti pomáhá dietní sestra, která vypracovává jídelníčky, podle kterých pak matky připravují svým dětem pokrmy v kuchyních ve svém oddělení, ale pod dohledem odborných zaměstnanců (Vnitřní Řád Věznice Světlá nad Sázavou, 2018).

Pojetí specializovaného oddělení vychází z jiných zemí, kde se při vzniku tohoto oddělení našla inspirace a převzaly zkušenosti. Tato koncepce však uznává právní řád České republiky, také její systém sociálního zabezpečení a ekonomické skutečnosti. Před vznikem tohoto oddělení, byla nevyhnutelná odborná diskuze na dané téma, která předcházela vytvoření specializovaného oddělení.

6 Dotazníkové šetření a interpretace

Cílem bakalářské práce je v její praktické části zjistit názory veřejnosti na problematiku odsouzených matek s dětmi nastupující k výkonu trestu odnětí svobody. Dotazníkového šetření se zúčastnilo 282 respondentů.

6.1 Použitá metoda

V této praktické části je použita výzkumná metoda dotazníkového šetření a jako výzkumný nástroj užit dotazník. Z celkového počtu 354 návštěv na veřejné adrese dotazníku, bylo vyplněno 282 (tedy 79,7 %) dokončených dotazníků. Nedokončené nebyly žádné, avšak 72 respondentů (tedy 20,3 %) dotazník pouze zobrazili a ani nezačali vyplňovat.

Dotazník byl přístupný na veřejné elektronické adrese pomocí služby Survio, která poskytuje přehlednou tvorbu online dotazníků. Dotazník byl vyvěšen na internetové stránky, sociální sítě a zaslán i do soukromých emailových schránek, kde byl nadále rozesílán respondenty.

Dotazník se skládá z devíti otázek, z nichž sedm otázek je uzavřených a jedna otázka, konkrétně třetí, je zcela otevřená. Druhá otázka je polootevřená, je doplněna o možnost „Jiné“, díky které může respondent vypsát svou odpověď.

Výzkum začíná krátkým úvodem, kde jsou respondenti seznámeni s informacemi o autorovi dotazníku a jeho účelu. Následující otázky se týkají přímo tématu o specializovaném oddělení pro odsouzené matky s dětmi, jak znalosti respondentů daného tématu, tak i názoru veřejnosti na tuto problematiku. Ke konci se vyskytuje i otázka týkající finančních prostředků pro toto oddělení. Na závěr jsou na respondenty kladené otázky na pohlaví a věk. Respondenti měli povoleno se vracet k předchozím otázkám kvůli změně své odpovědi. Vyplnění dotazníku zabralo respondentům průměrně jednu minutu a byl zcela anonymní.

Vyplňování dotazníku respondentům zabralo nejčastěji méně než minutu, a to 71,3 % respondentům. V 19,9 % případech se doba vypracovávání pohybovala mezi jednou až dvěma minutami. Poté 6 % respondentů vyplňovali dvě až pět minut, 2,1 % pět až deset minut a pouze 0,7 % (tj. 2 respondenti) pracovali na výzkumu deset až třicet minut.

6.2 Vyhodnocení dotazníku

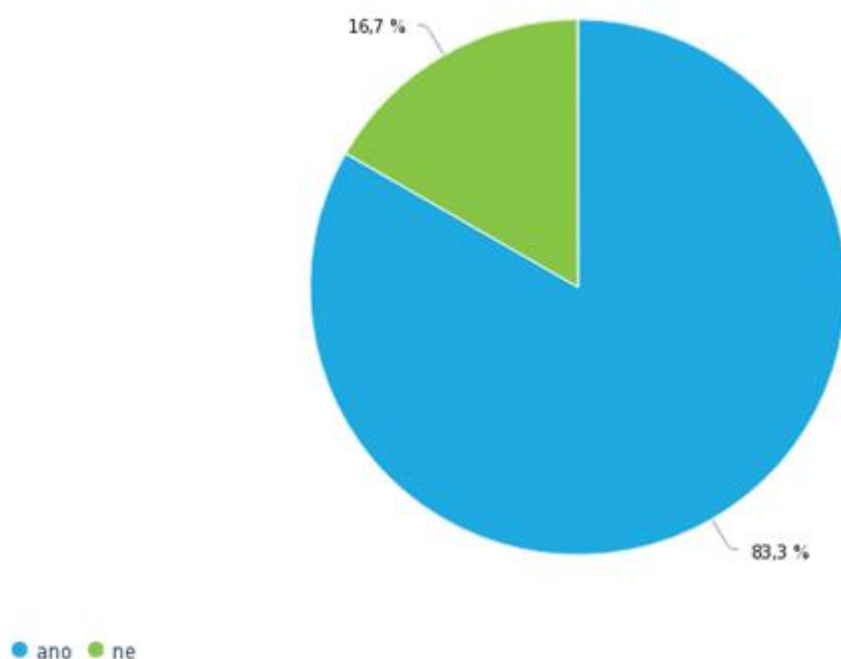
Výsledky dotazníkového šetření mají čtenáře seznámit s pohledem a znalostmi veřejnosti na dané téma.

Do grafů a tabulek jsou vloženy výsledky výzkumu pro lepší přehlednost, ke každé tabulce se vyskytují i komentáře.

6.2.1 Informovanost veřejnosti o existenci specializovaného oddělení pro matky s dětmi

První otázka, která zněla: „Slyšel/a jste o existenci specializovaného oddělení výkonu trestu pro odsouzené matky s dětmi?“ zodpovědělo všech 282 respondentů.

Obr.9: Grafické znázornění informovanosti veřejnosti o existenci specializovaného oddělení pro matky s dětmi

Tab.1: Informovanost veřejnosti o existenci specializovaného oddělení pro matky s dětmi

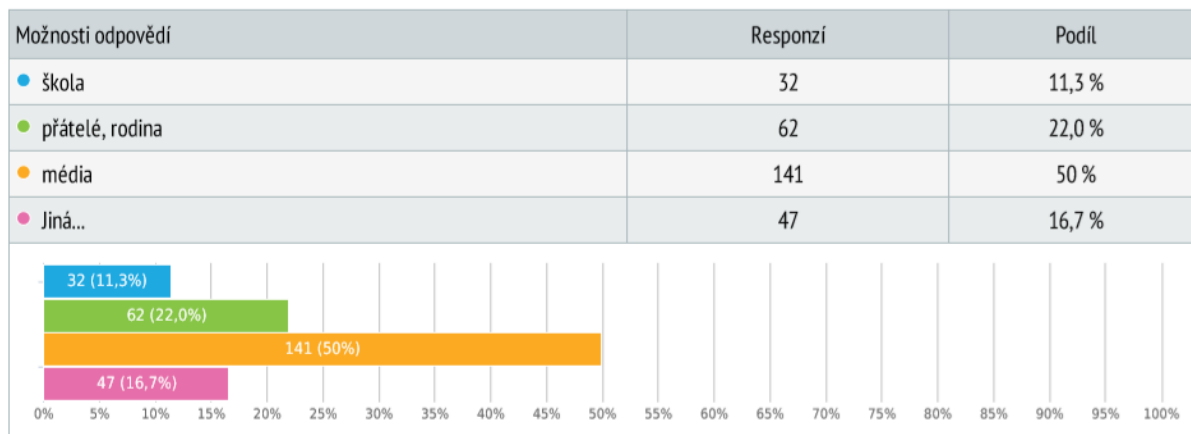
Možnosti odpovědí	Responzí	Podíl
• ano	235	83,3 %
• ne	47	16,7 %

Tato otázka byla uzavřená a měla na výběr buď odpověď „ano“ nebo „ne“. Odpověď „ano“ zvolilo 235 respondentů, což je 83,3 % z celkového počtu. Zbýlých 47 respondentů odpovědělo „ne“ (16,7 %). Ve většině případů tak šetřená skupina dotazovaných někdy slyšela o specializovaném oddělení výkonu trestu pro odsouzené matky s dětmi.

6.2.2 Informační zdroj veřejnosti o specializovaném oddělení pro matky s dětmi

Druhá otázka: „Vzpomenete si, z jakého pramene máte tuto informaci?“ byla otázkou polouzavřenou, kde byla možnost zvolit odpověď „Jiná...“. Tuto otázku opět zodpověděli všichni respondenti.

Tab.2: Informační zdroj veřejnosti o specializovaném oddělení pro matky s dětmi

Polovina případů tj. 141 respondentů slyšeli o existenci specializovaného oddělení pro odsouzené matky s dětmi z médií. Druhou odpověď „přátelé, rodina“ zvolilo 22 % respondentů, konkrétně 62 tázaných. Pouze 11,3 % vybralo odpověď „škola“, jedná se o 32 tázaných lidí.

Odpověď „Jiná...“ si vybralo 16,7 %. Nejvíce respondentů si tuto odpověď vybralo kvůli tomu, že na předchozí otázku odpověděli „ne“. Tudíž se tu vyskytovaly odpovědi typu „Odpověděla jsem, že ne.“ (konkrétně 2x), „Nemám tuto informaci“ (8x), „Nezajímám se“ (2x), „Neslyšela jsem o tom“ (10x), „Odnikud“ (1x), „Neznám“ (2x). Ovšem pětkrát se objevila odpověď „Nevím“, z toho můžeme usuzovat, že si daný respondent nemůže nebo nechce vzpomenout, kde tuto znalost získal. Dále se vyskytla 14x odpověď „ne“, kde si respondenti vyloženě nevzpomínají, kde se doslechli o tomto specializovaném oddělení pro matky s dětmi.

Mezi vypsányi odpověďmi se ale vyskytují i přímo specifické prameny. Jeden z nich je přímo „Vězení“, tudíž se předpokládá, že dotyčný/á přímo pobývala ve věznici či navštívila věznici jako pozorující, kde se o specializovaném oddělení dozvěděla. Mezi další specifickou odpovědí, kterou vyplnil respondent do kolonky „Jiná...“ byl „Dokument“. Nejspíše je myšlen dokument V. Jonášové Máma z basy, který se zabývá problematikou tří odsouzených matek a jejich dětí, kde podrobně vysvětlují, jak to chodí na specializovaném oddělení pro matky s dětmi, z tohoto zdroje může respondentka velice kvalitně znát problematiku daného tématu. Další odpovědi v kolonce „Jiná...“ byla „Literatura“. Respondent si tak mohl osvojit znalosti v nějaké odborné knize či učebnici.

6.2.3 Názor veřejnosti na vhodný věk dítěte pro pobyt ve věznici

Třetí otázka, která zněla: „V jakém věku (od kolika do kolika let) je podle Vás pobyt dítěte s odsouzenou matkou v tomto zařízení vhodný?“ byla otevřená, tudíž na ni mohl respondent cokoliv odepsat. Tuto třetí otázku nezodpověděl jeden respondent, jednalo se o ženu věkem mezi 18-30 let. Všech 281 odpověď vypsal.

Nejčastěji se vyskytovala odpověď „0-3 roky“, kterou napsalo 88 respondentů, kde jedna odpověď byla ještě doplněna o závorku s přesněním „0-3 (max. 4 let)“. Druhá nejčastější odpověď pak byla 0-2 roky, kterou napsalo celkem 31 tázaných. Celkem 23 respondentů se rozhodlo, že jako odpověď napíše „0-5 let“ a 16 respondentů dokonce „0-6 let“. Co se ještě týče velmi opakovaných odpovědí, tak 18 tázaných naopak zmenšili hranici a vypsal jako odpověď „0-1 rok“.

Respondenti také odpověděli: „Asi do 6 měsíců.“, „Od narození do školky“, „Od narození do 7 let“ (odpověď zazněla 2x), „Od narození do 10 let“ (odpověď zazněla 2x), „Od narození do 15 let“ (odpověď zazněla 3x), „Od dětského narození až do jeho 18“ (odpověď zazněla 1x), „Od miminka po celou dobu“ (odpověď zazněla 1x). Jedna odpověď respondenta zahrnovala rovnou tři kategorie zároveň: „Od narození do 3-6? Nevím.“, tedy od narození do tří let, od narození do šesti let a odpověď nevím. Respondent se snažil tipovat, podle vlastního uvážení, podle slova na konci odpovědi „nevím“, si pravděpodobně není zcela jist svou odpovědí.

Respondenti, kteří napsali odpověď až od jednoho roku volili délku pobytu: „1-2 roky“, „1-3 roky“, „1-5 let“, „1-12 let“. Objevily se také odpovědi, které začínaly až pozdějším rokem věku nástupu a to: „od 3 do 5 let“, „3-8“, „4-8“ nebo dokonce „od 15 do 18“. Respondentka ve věku 18-30 let napsala velmi sofistikovanou odpověď: „Podle mého, když už s odsouzenou matkou, tak proč ne co nejdéle? Pokud jsou k tomu podmínky.“

Velmi používané bylo také slovo „nevím“, kterým odpovědělo 28 respondentů. Jeden z respondentů se vyjádřil větou: „K posouzení nemám o tomto systému dost info.“

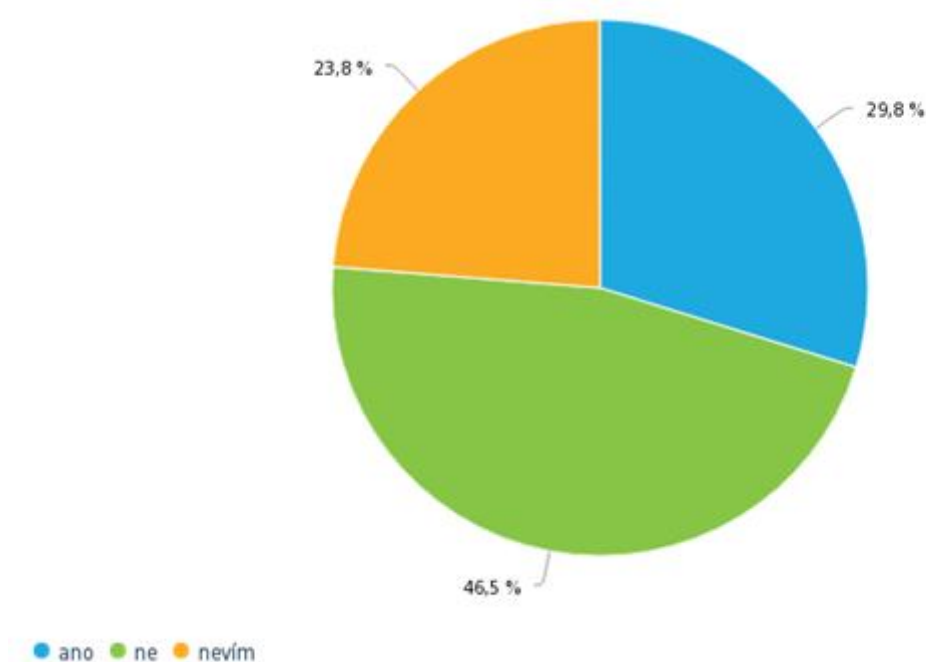
K posouzení se vyskytly i odpovědi, které nebyly zcela jednoznačné. Respondenti odpovídali třeba jednou číslovkou, ikdyž bylo v otázce zřetelně napsáno „od kolika do kolika let“, a tak nemůže autorka vědět, jestli je číslice myšlena jako počáteční nebo konečná. Jedná se o odpovědi typu: „4 roky“, „5“, „7“, „10“, „18“, „0“. Dva respondenti napsali zase jen zřetelnou počáteční cifru: „Od narození“, „Od 2 let“. Jeden z 281 lidí, kteří otázku zodpověděli, napsal, že nepochopil otázku, tudíž na ni nezodpověděl, konkrétně vyplnil: „Nerozumím otázce.“

Celkem 28x se objevila odpověď „vůbec“, kdy by tázaní dítě s matkou do věznice nedávali nikdy. Vyskytly se i obdobné odpovědi jiného znění jako: „Nikdy“, „Není vůbec vhodný“, „V žádném, dítě nemá za mřížemi co dělat“, „V žádném“ (3x), „V žádném věku to není vhodné“, „Není vůbec vhodný“, „Žádný“. Když by se tyto odpovědi mohly považovat jako stejné znění slova „vůbec“, mohlo by se posoudit, že by celkem 37 respondentů nepouštělo dítě s matkou do věznice.

6.2.4 Názor veřejnosti na možnost vykonávat trest společně se svým dítětem

Čtvrtá otázka: „Jako rodič dítěte, který musí nastoupit do výkonu trestu, usiloval/a byste o možnost vykonávat jej i se svým dítětem?“, je směřovaná přímo na respondenty, o jejich subjektivní názor. Odpovědi na tuto otázku mají vyhodnotit pohled veřejnosti, na problematiku, zda-li s sebou podle nich dítě do věznice vzít, či ne. Jelikož tato otázka je velice těžká, a ne každý by se uměl rozhodnout, byla k této otázce vložena, kromě odpovědí „ano“, „ne“, ještě odpověď „nevím“, aby respondent nebyl uveden do nepříjemné situace, která by mohla vést k zavření a nevyplnění dotazníku. Otázku zodpověděli všichni respondenti.

Obr.10: Grafické znázornění názoru veřejnosti na možnost mít při výkonu trestu dítě na oddělení

Tab.3: Názor veřejnosti na možnost vykonávat trest společně se svým dítětem

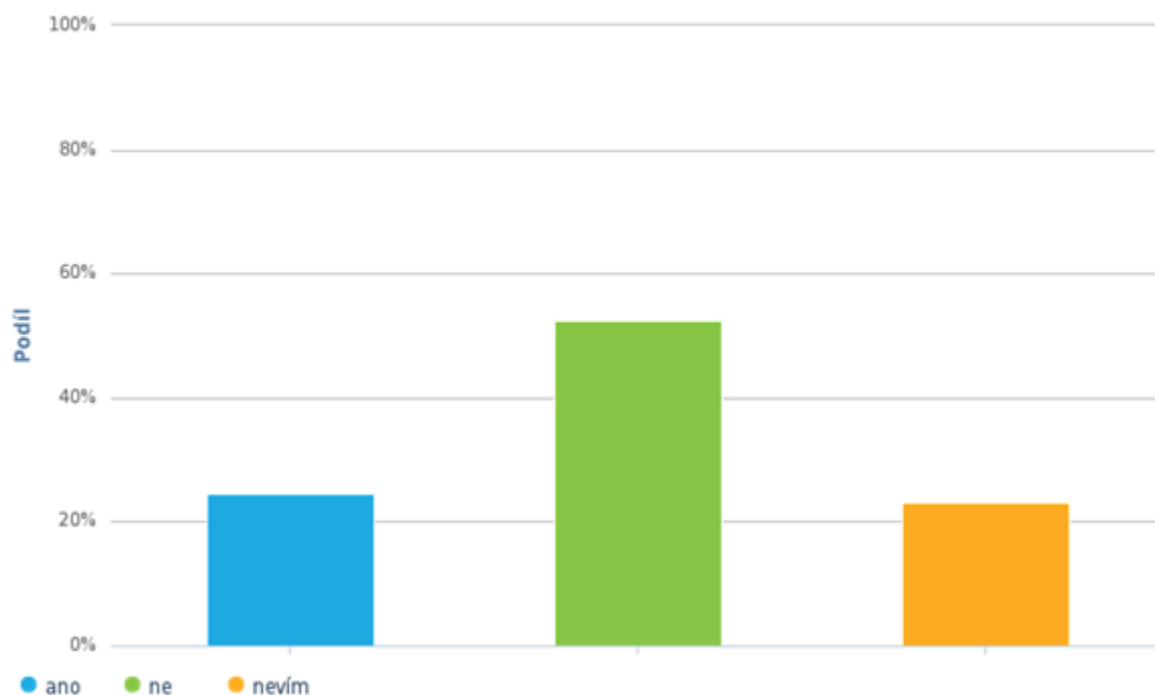
Možnost odpovědi	Responzí	Podíl
ano	84	29,8 %
ne	131	46,5 %
nevím	67	23,8 %

Možnost „ano“ zvolilo pouze 84 (tj. 29,8 %) respondentů. Odpověď „ne“ vybralo 131 (tj. 46,5 %) respondentů. A 67 (23,8 %) respondentů zvolilo možnost „nevím“. Nejvíce volená odpověď byla tedy „ne“, z toho vyplývá, že dotazovaná veřejnost, by se z necelé poloviny přiklápěla k situaci, kdy by neusilovali o to, aby s nimi dítě bylo ve věznici.

6.2.5 Názory veřejnosti na výkon trestu na specializovaném oddělení společně s dítětem

K páté otázce: „Když o tom tak přemýšlíte, považujete za vhodné a žádoucí, aby bylo dítě s matkou ve věznici?“ byla rovněž přiložena k odpovědím „ano“ a „ne“ i odpověď „nevím“, jelikož se jedná o citlivou, a ne jednoduchou otázku pro každého. Otázku zodpovědělo všech 282 respondentů.

Obr. 11: Grafické znázornění názorů veřejnosti na výkon trestu společně s dítětem

Tab.4: Náзор veřejnosti na výkon trestu na specializovaném oddělení společně s dítětem

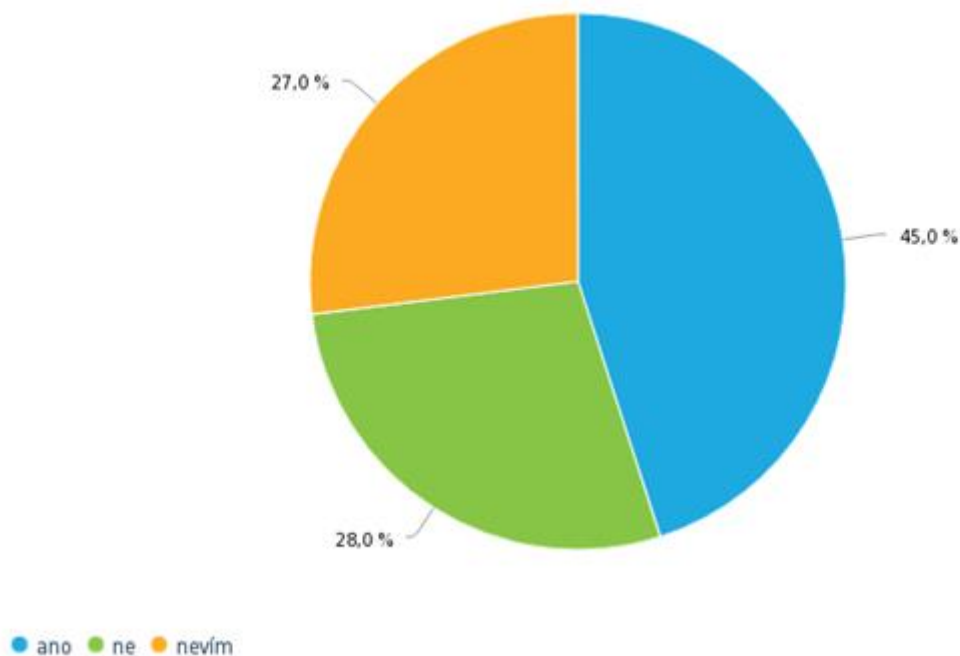
Možnosti odpovědí	Responzí	Podíl
ano	69	24,5 %
ne	148	52,5 %
nevím	65	23,0 %

V této otázce poměrně dominuje odpověď „ne“, celými 148 odpověďmi (tj. 52,2 %) ze všech respondentů. Odpověď „ano“ zvolilo 69 (24,4 %) respondentů a možnost „nevím“ 65 (23 %) respondentů.

6.2.6 Názor veřejnosti na kvalitu trestu ve specializovaném oddělení

Šestá otázka zněla: „**Domníváte se, že mají odsouzené matky na specializovaném oddělení jednodušší výkon trestu?**“ Tuto otázku zodpověděli všichni respondenti. Otázka byla uzavřená s možnostmi „ano“, „ne“ a „nevím“.

Obr.12: Grafické znázornění hodnocení obtížnosti trestu odsouzených matek

Tab.5: Hodnocení obtížnosti trestu odsouzených matek

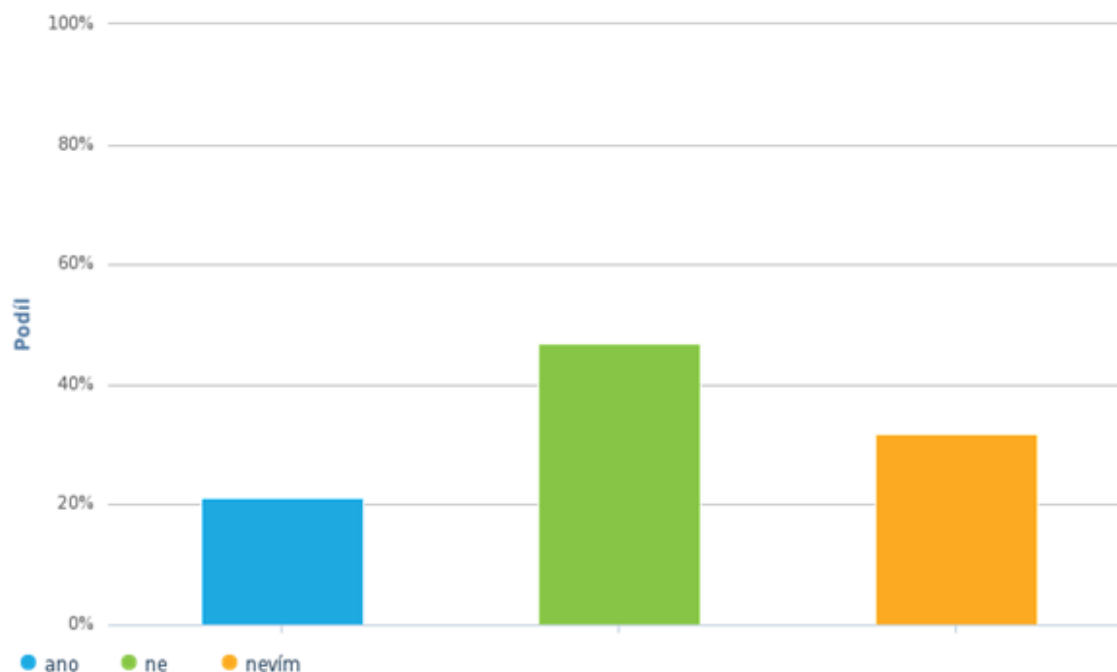
Možnosti odpovědí	Responzí	Podíl
ano	127	45,0 %
ne	79	28,0 %
nevím	76	27,0 %

Ve 45 % respondenti zvolili možnost „ano“, jednalo se o 127 respondentů. Velice vyrovnaná byla odpověď „ne“ a „nevím“. Odpověď „ne“ zvolilo konkrétně 79 respondentů (tj. 28 %), odpověď „nevím“ 76 respondentů (tj. 27 %).

6.2.7 Názory veřejnosti na finanční příspěvky odsouzeným matkám s dětmi na specializovaném oddělení

Sedmá otázka byla zaměřená na finanční stránku, zda-li si respondenti myslí, že by měly matky dostávat ještě zvláštní finanční prostředky. Přesné znění otázky: „**Myslíte si, že by mělo specializované oddělení dostávat zvláštní finanční prostředky?**“ Otázku zodpovědělo všech 282 respondentů a na výběr byly možnosti stejné jako u předchozích otázek – „ano, „ne“, „nevím“. Jelikož ne každý má znalosti o finanční stránce, co se týče vězeňství nebo určitých dávek, byla možnost odpovědi „nevím“ žádoucí.

Obr.13: Grafické znázornění názorů veřejnosti na finanční příspěvky odsouzeným matkám s dětmi na specializovaném oddělení

Tab.6: Názor veřejnosti na finanční příspěvky odsouzeným matkám s dětmi na specializovaném oddělení

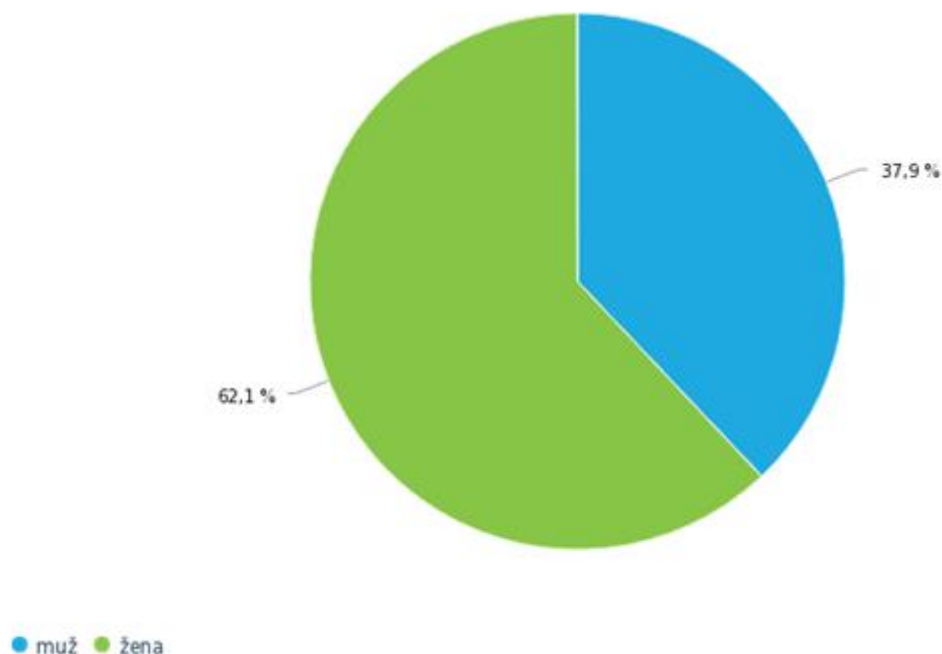
Možnosti odpovědí	Responzí	Podíl
ano	60	21,3 %
ne	132	46,8 %
nevím	90	31,9 %

Nejvíce tázaných zvolilo odpověď „ne“, a to 132 respondentů (46,8 %). Možnost „nevím“ si vybralo 90 respondentů (31,9 %). Nejméně respondentů zvolilo odpověď „ano“, pouze 60 tázaných (21,3 %) se domnívá, že by matky s dětmi ve věznicích měly dostávat zvláštní finanční prostředky.

6.2.8 Zastoupení respondentů podle pohlaví

Osmá otázka byla standartní, směřovaná na pohlaví respondenta. Zněla jednoduše: „**Jste muž, či žena?**“ Tato otázka slouží hlavně ke snadnějšímu rozboru sběru odpovědí dotazníku. Otázka byla uzavřená a zodpověděli ji všichni respondenti.

Obr.14: Grafické znázornění zastoupení respondentů podle pohlaví

Tab.7: Zastoupení respondentů podle pohlaví

Možnosti odpovědí	Responzí	Podíl
● muž	107	37,9 %
● žena	175	62,1 %

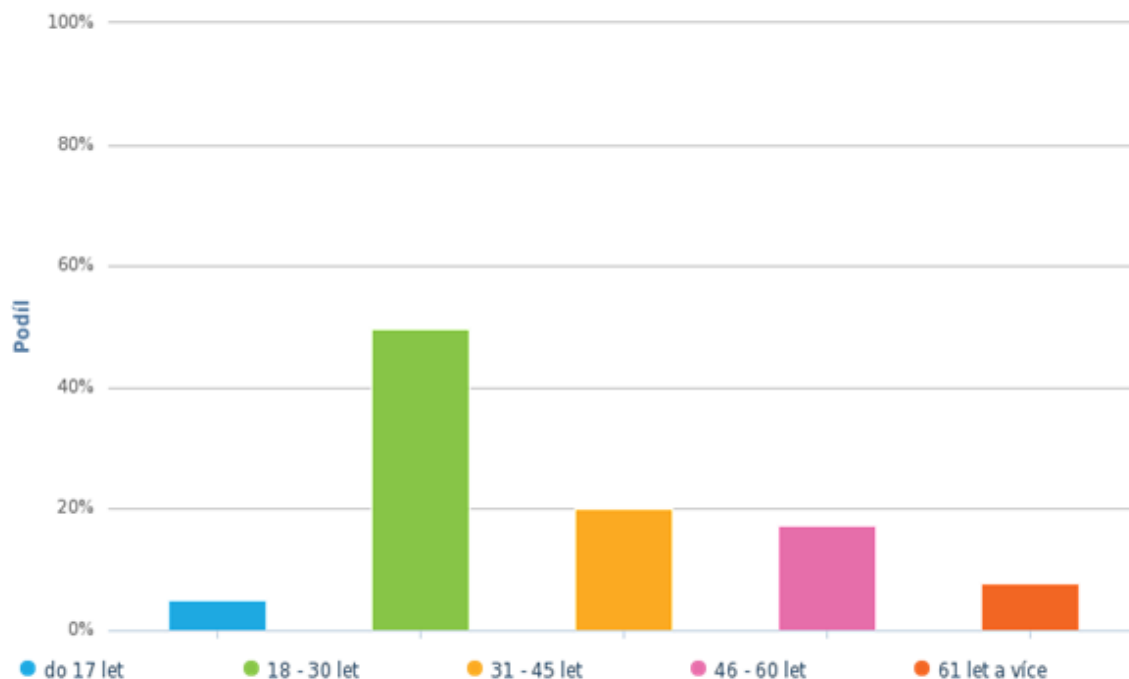
Dotazník na téma Specifický typ výkonu trestu vyplnilo 282 respondentů, více však žen než mužů. Respondentů ženského pohlaví se účastnilo 175 (62,1 %), o 68 respondentů méně bylo mužů, konkrétně 107 (37,9 %).

6.2.9 Zastoupení respondentů podle věku

Poslední devátá otázka se týkala věku respondentů. Záměrně byla položena až jako poslední otázka v dotazníku, aby nebyl daný respondent rozhozen na kladení věku a nemělo to vliv na vyplňování dotazníku. Přesné znění otázky: „Do jaké věkové kategorie spadáte?“

Obr.15: Grafické znázornění zastoupení respondentů podle věku

Tab.8: Zastoupení respondentů podle věku

Možnosti odpovědi	Responzí	Podíl
do 17 let	14	5,0 %
18 - 30 let	140	49,6 %
31 - 45 let	57	20,2 %
46 - 60 let	49	17,4 %
61 let a více	22	7,8 %

Respondentů do 17 let bylo 5 %, což je 14 tázaných. Ze všech 282 respondentů bylo nejvíce, 49,6 % ve věku od 18 do 30 let (140 respondentů). Mohlo to být způsobené tím, že byl dotazník z velké části sdílen na sociálních sítích a tato věková skupina se na těchto místech pohybuje poměrně častěji než další věkové kategorie. Avšak ve věkové kategorii 31-45 let nebylo vůbec málo respondentů, spadalo tam celých 57 tázaných (20,2 %), do věkové kategorie 46-60 let zase 49 respondentů (17,4 %). Ve věku 61 let a více odpovědělo 22 respondentů, což je 7,8 % ze všech tázaných.

6.3 Diskuze výsledků dotazníkového šetření

Dotazníkové šetření absolvovalo 282 respondentů a lze ho vnímat jako zdařilé, jelikož se podařilo získat odpovědi od všech věkových kategorií a dotazníku se účastnily jak ženy, tak muži. Dotazník vyplnilo o 68 více žen než mužů, avšak v otázce daného tématu je to spíše ku prospěchu, jelikož žen se toto téma dotýká přímo, avšak muži jsou nedílnou součástí v procesu rozhodování svěřit dítě do věznice.

Jelikož více jak 80 % ze všech tázaných odpovědělo, že slyšeli o specializovaném oddělení výkonu trestu pro odsouzené matky s dětmi, můžeme konstatovat, že je společnost informovaná o existenci toho oddílu a je tedy zřejmé, že lidé vědí, že se u nás něco takového vyskytuje. Ze získaných informací se o tomto oddělení veřejnost nejvíce dozvídá z médií.

Jak už bylo řečeno v teoretické části práce, podle Zákona č. 169/1999 Sb. o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů může odsouzená matka na svoji žádost požádat, aby ve výkonu trestu měla dítě na oddělení. A starala se o něj zpravidla do 3 let jeho věku, pokud však toto dítě nebylo soudem svěřeno jiné osobě k výchově. V dotazníkovém šetření byla položena otázka, v jakém věku, podle veřejnosti (respondentů), je vhodné, aby bylo dítě s matkou v tomto zařízení. Pouze cca 30 % uvedlo odpověď, která se shoduje s tím, jak je nastavena možnost zákonem. Jinak ostatní respondenti uváděli, že by jim přišlo vhodné pouze do dvou let, a to asi 10 % respondentům. Okolo 8 % respondentů by naopak navýšilo hranici věku, a to do pěti let dítěte. Veřejnost z pohledu získaných výsledků nemá jednoznačný názor, kdy je pro dítě vhodné být s matkou ve věznici, jak už bylo vypsáno v podkapitole zhodnocení výsledků, různých odpovědí bylo mnoho a skoro každá měla jinou verzi.

Uvedený zákon umožňuje odsouzeným matkám požádat, aby ve výkonu trestu u sebe měla své dítě, avšak ze získaných výsledků dotazníkového šetření, by respondenti, skoro polovina tázaných, nevolila možnost vzít si své dítě do věznice. Okolo 20 % respondentů zvolilo možnost odpovědi „nevím“, kdybychom se podívali na jednoznačné odpovědi tzn. „ano“ a „ne“, tak asi 60 %, víc jak polovina tázaných, by nebyla pro to, aby byl rodič s dítětem ve věznici. Podle výsledků páté otázky zcela převažuje názor veřejnosti v tom, že jim nepřijde vhodné a žádoucí, aby bylo dítě s matkou ve věznici.

V návaznosti na toto zjištění jsou překvapivé i výsledky šesté otázky, kde si také skoro polovina respondentů myslí, že mají odsouzené matky na oddělení jednodušší výkon trestu než na běžném oddělení. Dalo by se uvažovat nad tím, jestli je vždy v zájmu dítěte, aby odsouzená matka nastoupila do věznice i se svým dítětem, nebo jestli odsouzená matka nepřemýšlí spíše nad svým jednodušším výkonem trestu.

Sedmá poslední předmětná otázka byla zaměřená na finanční prostředky pro dítě na specializovaném oddělení. Jak už bylo popsáno v teoretické části práce, matka dítěti hradí vše ze svých prostředků. Veřejnost je toho názoru, že by žádné zvláštní finanční prostředky nadále neměly odsouzené matky dostávat a dál hradit náklady spojené s dítětem svými finančními prostředky.

Veřejnost se spíše staví k názoru, aby dítě nebylo s matkou ve věznici, avšak když už tuto možnost stát nabízí, tím hlavním by mělo být relevantní posouzení situace, jestli je opravdu v nejlepším zájmu dítěte jít do věznice se svou odsouzenou matkou. Vydávat pravdivé posudky, zjišťovat situaci v rodině a zajistit tak dítěti nejvhodnější prostředí pro jeho život.

Závěr

Tato bakalářská práce se zabývala specifickým výkonem trestu odnětí svobody. Jejím cílem bylo v teoretické části popsat ekonomické a sociální determinanty specifického trestu a v praktické části jeho reflexi, názory, znalosti, pohled ze strany veřejnosti prostřednictvím dotazníkového výzkumu.

V teoretické části práce byl rozebrán pojem vězeňství a kde ho obecně vykonávat, ale také pár slov o Vězeňské službě. Dále jsou do kapitoly shrnuty všechny důležité zákony apod., týkající se specifického výkonu trestu odsouzených matek, jak z obecnější roviny, tak detailní popisy např. vnitřních řádů. Pokračovala pak část z pohledu ekonomického, kde se přehledně v tabulkách vyčíslily příjmy a výdaje nebo informace o personálu věznic. V další kapitole pak byly v tabulkách a grafech popsány stavy, kapacity a využitelnost věznic ČR i podle nové vnitřní diferenciaci. Následovala kapitola o specifickém typu výkonu trestu, kde bylo dopodrobna rozebráno místo specifického výkonu, tedy Věznice Světlá nad Sázavou a přímá charakteristika specializovaného oddílu pro odsouzené matky s dětmi.

Praktická část byla pomocí výsledků dotazníkového šetření interpretována a následně vyhodnocena. Cílem výzkumu byl zjistit, jaký pohled, názor, znalosti má veřejnost o specializovaném oddělení pro odsouzené matky s dětmi.

Vyhodnocením dotazníkového šetření bylo zjištěno, že veřejnost z více než 80 % někdy slyšelo o specializovaném oddělení pro matky s dětmi. Nejvíce se o tomto oddělení dozvěděli z médií, jak uvedla polovina tázaných. Početná byla také volba odpovědi přátelé, rodina. Ze zjištěných výsledků by veřejnost neusilovala o možnosti nastoupit do výkonu trestu i se svým dítětem. Po dotazníkovém šetření bylo také zjištěno, že veřejnost přijímá názor, že není vhodné a žádoucí, aby bylo dítě s matkou ve věznici. Společnost zastává názor, že by odsouzené matky ve výkonu trestu i nadále neměly dostávat navíc peněžité prostředky. Zajímavým zjištěním je výsledek, že veřejnost považuje výkon trestu odsouzených matek na specializovaném oddělení jednodušší než výkon trestu odsouzených žen na běžném oddělení.

Použitá literatura

ČERNÍKOVÁ, V. Sociální ochrana: terciální prevence, její možnosti a limity. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. ISBN 978-80-7380-138-0.

České vězeňství: Čtvrtletník pro vězeňství a kriminální prevenci [online]. 1/2017 [cit. 2019-11-04]. Dostupné z: https://www.vscr.cz/wp-content/uploads/2017/07/CV_1_2017_kompri.pdf

České vězeňství: Čtvrtletník pro vězeňství a kriminální prevenci [online]. 4/2017 [cit. 2019-11-04]. Dostupné z: https://www.vscr.cz/wp-content/uploads/2018/03/CV_4_2017Kompr.pdf

Databáze strategií portál strategických dokumentů VS ČR [online]. 2015 [cit. 2019-9-11]. Dostupné z: <https://www.vscr.cz/wp-content/uploads/2017/06/Koncepce-vezenstvi.pdf>

JELÍNEK, J. Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část. 4. vyd. Praha: Leges, 2014. ISBN 978-80-7502-044-4.

MAREŠOVÁ, Alena. Kriminální recidiva a recidivisté: (charakteristika, projevy, možnosti trestní justice). Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2011. Studie (Institut pro kriminologii a sociální prevenci). ISBN 978-80-7338-119-6.

PEKOVÁ, J., J., PILNÝ, J., JETMAR, M. Veřejný sektor – řízení a financování. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012. ISBN 978-80-7357-936-4.

RASZKOVÁ, T., S., HOFERKOVÁ Kapitoly z penologie I. Hradec Králové: Gaudeamus, 2013. ISBN 978-80-7435-264-5.

Vězeňská služba České republiky, Výroční zpráva za rok 2017

VĚZEŇSKÁ SLUŽBA ČR, Generální ředitelství, odbor správní. Statistická ročenka: Vězeňské služby České republiky 2017. Praha, 2019. [online]. [cit. 2019-09-05]. Dostupné z: <https://www.vscr.cz/wp-content/uploads/2018/10/Statistick%C3%A1-ro%C4%8Denka-2017.pdf>

VĚZEŇSKÁ SLUŽBA ČR, Generální ředitelství, odbor správní. Výroční zpráva: Vězeňské služby České republiky 2017. Praha, 2019. [online]. [cit. 2019-11-04]. Dostupné z: https://www.vscr.cz/wp-content/uploads/2018/03/v%C3%BDro%C4%8Dn%C3%AD-zpr%C3%A1va-VS-%C4%8CR-2017_final.pdf

VĚZEŇSKÁ SLUŽBA ČR. Výkon trestu odsouzených matek s dětmi. [online]. (2019), [cit. 2019-03-07]. Věznice Světlá nad Sázavou. Dostupné na: <http://www.vscr.cz/veznice-svetla-nad-sazavou-93/vykon-vezenstvi-462/vykon-trestu-1052/vykon-trestu-odsouzenych-matek-s-detmi-5925>.

VĚZEŇSKÁ SLUŽBA ČR. Výkon trestu odsouzených matek s dětmi. [online]. (2019), [cit. 2019-11-04]. Věznice Světlá nad Sázavou. Dostupné na: <http://www.vscr.cz/veznice-svetla-nad-sazavou-93/vykon-vezenstvi-462/vykon-trestu-1052/vykon-trestu-odsouzenych-matek-s-detmi-5925>.

VĚZEŇSKÁ SLUŽBA ČR. Základní informace Věznice Světlá nad Sázavou. [online]. (2019), [cit. 2019-11-04]. Věznice Světlá nad Sázavou. Dostupné na: <https://www.vscr.cz/veznice-svetla-nad-sazavou/o-nas/zakladni-informace/>

VĚZEŇSKÁ SLUŽBA ČR: Základní informace [online]. [cit. 2019-11-04]. Dostupné z: <https://www.vscr.cz/o-nas/zakladni-informace/>

Vnitřní řád Věznice Světlá nad Sázavou, 2018

Vyhláška č. 109/1994 Sb., kterou se vydává řád výkonu vazby

Vyhláška č. 345/1999 Sb., kterou se vydává řád výkonu trestu odnětí svobody

Zákon č. 104/2013 Sb., o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních

Zákon č. 141/1941 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád)

Zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění

Zákon č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů

Zákon č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže)

Zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich

Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce

Zákon č. 293/1993 Sb., o výkonu vazby

Zákon č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů

Zákon č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů

Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník

Zákon č. 555/1992 Sb., o Vězeňské službě a justiční strážci České republiky

Zákona č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění

Seznam příloh

Příloha č.1: Celkové stavy vězněných osob v organizačních jednotkách Vězeňské služby ČR
k 31. 12. 2017

Příloha č.2: Dotazník

Příloha č.2 Dotazník

Specifický typ výkonu trestu, ekonomické a sociální aspekty a hodnocení veřejnosti

Dobrý den,

jest studentkou Univerzity Pardubice, obor Veřejná ekonomika a správa (Ekonomika pro kriminalisty a celníky).

Ráda bych Vás požádala o vyplnění krátkého dotazníku k mé bakalářské práci „Specifický typ výkonu trestu, ekonomické a sociální aspekty a hodnocení veřejnosti“.

Předem děkuji za spolupráci

1. Slyšel/a jste o existenci specializovaného oddělení výkonu trestu pro odsouzené matky s dětmi?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

ano

ne

2. Vzpomenete si, z jakého pramene máte tuto informaci?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

škola

přátelé, rodina

média

Jiná...

3. V jakém věku (od kolika do kolika let) je podle Vás pobyt dítěte s odsouzenou matkou v tomto zařízení vhodný?

4. Jako rodič dítěte, který musí nastoupit do výkonu trestu, usiloval/a byste o možnost vykonávat jej i se svým dítětem?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

ano

ne

nevím

5. Když o tom tak přemýšlíte, považujete za vhodné a žádoucí, aby bylo dítě s matkou ve věznici?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- ano
- ne
- nevím

6. Domníváte se, že mají odsouzené matky na specializovaném oddělení jednodušší výkon trestu?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- ano
- ne
- nevím

7. Myslíte si, že by mělo specializované oddělení dostávat zvláštní finanční prostředky?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- ano
- ne
- nevím

8. Jste muž, či žena?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- muž
- žena

9. Do jaké věkové kategorie spadáte?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- do 17 let
- 18 - 30 let
- 31 - 45 let
- 46 - 60 let
- 61 let a více